

eul_wid: qwm-ao

Ἀριστείδης ὁ ῥήτωρ · Aristides the Orator

To Leptines in Favor of Exemption

Πρὸς Λεπτίνην ὑπὲρ ἀτελείας

Period: Ῥωμαϊκή Roman

Dialect: Ἀττικίζουσα Atticizing

Domain: Ῥητορική Oratory

Format: Λόγος Oration

- ² Εἴπερ τι τῶν πάντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἔχον τῇ πόλει καὶ φέρον ἐπὶ πλεῖστον εἰς δόξαν· καὶ τὸν τοῦ Λεπτίνου νόμον, ὡς οὐ καλῶς ἔχονθ' ἡμῖν, ἐκποδῶν πεποιῆσθαι.
- ⁴ εἰ γὰρ ὁ μὲν δι' ὧν γράφει καὶ νομοθετεῖ οὕτω παντάπασιν ἀτέλειαν ἀναιρεῖ, ὡς μὴ ὅτι τοὺς ἔχοντας αὐτὴν ἀφελέσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ μηκέθ' οἴους τ' εἶναι ταύτης ὄντινον ἀξιῶσαι· ἡμῖν δὲ δι' αὐτῆς ταύτης τὰ κράτιστα παρὰ πάντων μετὰ τοὺς θεοὺς ἀπαντᾷ, οὐ μόνον ἃ καθ' ἡμῶν ἐστὶν ἀτεχνῶς, τούτοις μηδ' ὅπωςτι οὖν ἡμᾶς χρῆσθαι προσήκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ταῦτ' εἰργασμένον κολάζειν τε καὶ μισεῖν καὶ τῆς πόλεως ὥσπερ τινὰ κῆρα παντάπασιν ἐξελαύνειν. ^[5]
- ⁶ δεῖ γάρ που δυοῖν θάτερον, μᾶλλον δὲ πᾶσα ἀνάγκη· εἰ μὲν ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ποιούμεθα λόγον, μηδένα τούτου τὸ παράπαν λόγον ποιεῖσθαι, μᾶλλον δ' ὅπως αὐτίκα πεπαύσεται πάντα ποιεῖσθαι λόγον· εἰ δ' ὅπως κύριος ἔσται· τοῦτο δ' ἀπείη. ποιησόμεθα λόγον, δόξομεν εὖ οἶδα πᾶσιν, ἡμῶν μὲν αὐτῶν οὐδ' ὄντινον λόγον ποιεῖσθαι, τοῦ δ' ὅπως τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἔξει κακῶς πολὺν τινα λόγον ποιεῖσθαι. ^[10]
- ⁸ καὶ τίς ἂν ταῦτα φήσειε; καίτοι εἰ τὸ πρὸς τὴν πόλιν ἐρραστωνεῦσθαι καὶ μὴ τὴν γιγνομένην ταυτησὶ πρόνοιαν ἴσχειν οὐκ ἀγαθοῦ τινος καὶ δημοτικοῦ φάσκομεν εἶναι πολίτου· ὅταν τις πρὸς αὐτῷ τούτῳ καὶ ἃ ταύτῃ καθάπαξ λυμαίνεται, ταῦτα γράφειν καὶ νομοθετεῖν ἐκ περιουσίας αἰρεῖται, ποῦ τουτονὶ θήσομεν; ὡς μὲν οὖν πανοῦργος ἡμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δύσνους καὶ τὰ τοιαῦτα Λεπτίνης, καὶ ὡς τῆς ἀγαθῆς καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἀρχῆς λαχούσης ἀντίπαλος τύχης, ἐν ὑστέρω καὶ δὴ σαφῶς ἐπιδείξω· ὅτι δ' οὐδὲν τῶν δεόντων καὶ ὧν τοῖς πράγμασι μάλιστα δεῖ, ἀλλ' ἃ μὴ χρή, συμβουλεύει, καὶ παρὰ τοὺς κειμένους τῇ πόλει νόμους καινοτομεῖ, καινοὺς τινὰς αὐτὸς εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων, νῦν ἐμοῦ λέγοντος εἴσεσθε. Πρῶτον μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐκεῖνο μαθεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅτι τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἄνωθεν, οὐκ Ἀθήνησι μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι συμβούλων καὶ νομοθετῶν γεγονότων, τούτων μὲν οὐδεὶς οὐδέν τι τοιοῦτον πώποτ' οὐτ' ἔγραψεν οὐτ' εἰσηγήσατο· μάλιστα ἂν εἴ γε συμφέρειν ἥδεσαν καὶ τοῦτ' εἰρηκότες, ὥσπερ καὶ τᾶλλα, δι' ὧν ἡμῖν ἡ πόλις, σὺν θεοῖς εἰπεῖν, ἄριστα ἔχει μόνος δὲ οὗτος, ὥσπερ ἐκ θεῶν ἤκων καὶ τὸ συμφέρον ἐκεῖθεν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πάντας εἰδὼς, ἐπὶ ταῦτα προήλθε, καὶ νομοθετεῖν οἶεται δεῖν ἃ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐντεθυμῆσθαι προσήκεν. ^[10]

- 10 ἔπειθ' ὅτι πάντων ὡς εἶπεῖν τῶν νόμους τιθέντων οὐ τὸ συμφέρον μόνον σκοπούντων, ἀλλὰ καὶ ὅπως μετὰ δόξης τοῦτ' ἔσται μάλιστα παρασκευαζόντων, ὡς τὸ μὲν μετὰ δόξης εὖ πράττειν εὖ πράττειν ὡς ἀληθῶς ὄν, ἄνευ δὲ ταύτης ἐξ ἡμισείας οὔσαν τὴν τύχην· οὕτω πολλοῦ τινος ἐδέξασε Λεπτίνης ἀμφοτέρων τουτωνὶ ποιήσασθαι λόγον, ὡς καὶ ἀμφοτέρων τούτων δι' οὗ γράφει νόμου τὴν πόλιν ἀποστερεῖν, ἀτέλειαν ἐκ μέσου τιθεῖς. ^[15]
- 12 ἀλλὰ μή πω τοῦτο, ἀλλ' ὅτι δι' ὧν μόνος τῶν πάντων ἀναιρεῖν ταύτην πειρᾶται καὶ ὅπως μηκέτ' ἔσται τοῦ λοιποῦ πᾶσαν εἰσφέρει σπουδὴν, διὰ τούτων οὐχ ἥκιστα πάντων συνίστησι ταύτην, καὶ ὅπως εἰς ἅπαν ἔσται κατασκευάζει σαφῶς. ὅταν γὰρ ταύτη μὲν οὐδ' ἡντινοῦν μέμψιν ἐπάγῃ, οὐδ' ἀγορεύειν κακῶς ἀξιοῖ, ἀναξίους δέ τινας φάσκη ταυτησὶ μετασχόντας τῶν λειτουργιῶν ἀποσχέσθαι, ἄμφω ταυτὶ μαρτυρεῖ, καὶ τὴν ἀτέλειαν ὡς κάλλιστα ἔχειν καὶ χρῆναι ταύτην εἰς αἰὶ παραμένειν τῇ πόλει, καὶ πρὸς γε ἔτι τὸ μὴδ' ἂν αὐτὸς ἐπὶ τὸ νομοθετεῖν κεκινήσθαι, εἰ τοὺς μετέχοντας ἀξίους ἐώρα. ὅτε τοίνυν οὐκ ἂν τοῦτ' ἔδρα, εἰ μηδεὶς ἀνάξιος ἦν, οὐκ εἰκότως οὐδ' ἐξ ἀνάγκης κατὰ τῆς ἀτελείας χωρεῖ, δέον κατὰ τῶν ἀναξίων μόνον, ὡς οὐ προσηκόντων τῷ πράγματι. Καὶ μηδεὶς εἴπη ὡς ἐπειδὴ τινες φαῦλοι ταύτης μετέσχον, διὰ τοῦτο καὶ ταύτην ἐν τοῖς φαύλοις θετέον. ^[15]
- 14 ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσιν ὡς εἶπεῖν τοῖς βελτίστοις τῆς ὑπὲρ ἡμῶν προθυμίας δίδεται γέρας, διὰ τοῦτο καὶ ταύτην ἀνάγκη μετὰ τῶν σφόδρα συνεχόντων τὴν πόλιν σπουδῆς ἀξιοῦσθαι. ἄλλως δὲ οὐδ' ἀνάξιος πώποτ' οὐδεὶς, ὡς ἐγῶμαι, ταύτης μετέσχευ, οὐδ' ἐγγὺς, ἀλλ' ὅστις τὰ πρὸς ἡμᾶς ἄριστος ὥπται καὶ γεγωνῶς ἐν καιρῷ. τοὺς γὰρ τοιούτους μάλισθ' ἡ πόλις πᾶσιν οἷς ἔχει δωρεῖται καὶ τιμᾷ τὰ εἰκότα καλλίστους ἐξ ὧν ἔδρασαν σφᾶς ἡγουμένη· κἂν ἄλλως φαῦλοί τινες τύχωσιν ὄντες καὶ μὴ διὰ σφᾶς αὐτοὺς ἀξιοχρεῶ δόξης. ὥστ' ἀνάξιος ἔστ' οὐδεὶς, ὃ Λεπτίνῃ, τοῦτο τὸ μέρος. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοῦθ' οὕτως ἔχει, ὅτι μὲν πολλῷ κάλλιον καὶ φιλανθρωπότερον διὰ τοὺς ἀξίους δὴ που καὶ τοὺς ἀναξίους τιμᾶσθαι ἢ διὰ τοὺς ἀναξίους ἀποστερεῖσθαι ταύτης καὶ τοὺς ἀξίους, ἐῷ. ^[10]
- 16 ἀλλὰ καὶ οὕτω σαυτῷ περιπίπτεις. τί γὰρ οὐ τοὺς ἀναξίους μόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀξίους ἀπλῶς ἀτελείας ἀποστερεῖς; εἰ γὰρ τῷ ὄντι μόνοις τουτοισὶ δυσχεραίνεις, ἔδει δὴ που τούτων μεμνησθαι μόνων, τῶν δ' ἄλλων ἀπέχεσθαι. νῦν δὲ οἷς πάντας ἀπλῶς ὑπάγεις τῷ νόμῳ ἔοικας οὐχ οὕς λέγεις μόνους κακίζων, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσι βασκαίνων πάντας ἀφαιρεῖσθαι πειρᾶσθαι τὰς δωρεάς. μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκάζειν, ἀλλ' εἰδέναι δίδως σαφῶς μὴδ' ὀπωστιοῦν ἔχων πρὸς ταῦτ' ἀντειπεῖν. Σκόπει δὲ καὶ οὕτως. εἰ ὅστις ἀνάξιος, ὡς αὐτὸς λέγεις, οὗτος καὶ ἀτελείας ἀνάξιος, ἀνάγκη πᾶσα τοὺς ἀξίους ταύτης τυγχάνειν, ἵνα καὶ τὸ διάφορον ἐκατέρων σώζηται· ἂν δὲ καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἀναξίων ἐκπέσωσι ταύτης, πρῶτον μὲν οὐκ οἶδ' ὅτῳ τῶν ἀναξίων διοίσουσιν· ἔπειτ' ἀνάξιοι δόξουσιν εἶναι, τῶν γε ἀξίων ὄντες. ^[15]
- 18 μᾶλλον δὲ ταῦτ' ἄμφω συμβήσεται, τοὺς μὲν ἀξίους ἀναξίους δοκεῖν τοῦτ' εἶναι τὸ μέρος, τοὺς δὲ ἀναξίους ἀξίους, ἐπειδὴ περ ἄμφω ταύτης ἐξ ἴσης στερήσονται. καὶ μὴν τοὺς μὲν ἀναξίους ὄντας ἀξίους ἡ πόλις οἷς μετέδωκεν ἔδειξε, σὺ δὲ καὶ τοὺς ἀξίους παρ' ἑαυτῶν δι' ὧν ἀποστερεῖς οὕτως ἀναξίους ἐργάζει καὶ πολλῷ χείρους ἐκείνων, ὡς τοῖς μὲν οὐδὲν ἂν γενέσθαι καινὸν ἐκπεσοῦσι τῆς δωρεᾶς· ἀνάξιοι γὰρ κατὰ τὸν σὸν τυγχάνοντες λόγον, ἀνάξιοι πάλιν ἔσσονται· οἱ δ' ἄξιοι καὶ πρὸ ταύτης ὄντες καὶ ταύτης ἀξίως τυχόντες εἰς ἀναξίους τελέσουσι ταυτησὶ στερηθέντες· καὶ ταῦτ' οὐδὲν ἐγκαλούμενοι τὸ παράπαν, καθάπερ ἐκεῖνοι. οὐκοῦν καὶ κατὰ τοὺς ἀξίους καὶ κατ' αὐτοὺς δὴ που τοὺς ἀναξίους εἰς τὸναντίον τὸ πρᾶγμα σοι περίσταται καὶ σαυτὸν αὐτὸς ἐξελέγχεις, διὰ μὲν τοῦ τοὺς ἀναξίους μόνους καὶ μὴ τοὺς ἀξίους προΐσχεσθαι μάτην τοὺς ἀξίους τῶν πρὸς ἀξίαν ἀποστερῶν, διὰ δ' αὖ τοῦ καὶ τοῖς ἀξίοις καὶ μὴ

μόνοις τοῖς ἀναξίοις ἐπηρεάζειν βούλεσθαι, οὐδὲ τοὺς ἀναξίους προῖσχύμενος ἐν καιρῷ, οὕτως ἡμᾶς οἷς λέγεις παράγων, οἷς πράττεις ἅ λέγεις ἐλέγχεις. ^[20]

20 καὶ τοὺς ἀναξίους προτείνων, σὺ δ' οὐδὲ τῶν ἀξίων ἀπέχει, μᾶλλον δὲ καὶ πάντων ἡμῶν. καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἡμῶν, ὅσῳ τοὺς μὲν αὐτὸ τοῦτο μόνον ἀτελείας ἀποστερεῖς, ἡμᾶς δὲ ἀδικεῖς μὲν οὐχ ἦττον καὶ τοῦτο τὸ μέρος, εἴπερ τὰ κείνων ἡμέτερα χρή λέγειν. Ἀδικεῖς δὲ καὶ οἷς περὶ τοὺς εὐεργέτας ἀγνωμονοῦντας ἡμᾶς φιλονεικεῖς ἀποφαίνειν, καὶ οἷς ἀτέλειαν οὐθ' ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς, εἴ τῳ ταύτης ἐν τῷ τοῦ καιροῦ καλοῦντι δεήσει, οἷοί τε πορίζειν ἐσόμεθα, οὐθ' ἑτέρους οὐστινασοῦν οὔτε νῦν οὔτε εἰσαῦθις τουτοιοῖς δεδωρῆσθαι. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, τῆς εἰς ἡμᾶς φιλοτιμίας ἀπείρξομεν πάντας, ἐὰν ἅ τοῖς εὖ πεποιηκόσι καλῶς καὶ δικαίως ἀποδεδώκαμεν πάλαι, ταῦτ' αὐτοὺς ἤδη παρὰ πάντας ἀφελώμεθα νόμους, διὰ τοὺς νόμους τοὺς σοὺς. ^[15]

22 ὅπερ οὐκ ἄτοπον μόνον, ἀλλὰ καὶ παντάπασιν ἀσεβές· ἐπειδὴ περ εὐνοία θεῶν εὖ πράττουσιν ἄνθρωποι, καὶ μάλισθ' ἡμεῖς, τὰ μὲν οἰκοθεν εἰσφέροντες καὶ αὐτοὶ, τὰ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ξυναγωνιστὰς τῆς ἀγαθῆς ἔχοντες τύχης· ὥσπερ αὖ μὴ βουλομένων ἐκείνων τὰ τ' ἔνδον τὰ τε θύραζε δυστυχεῖ. εἰ τοίνυν τὸ μὲν οὐκ οὐσαις σκήψῃσι χρῆσθαι καὶ ἅ μὴ προσῆκε συμπλάττειν, ἐφ' ᾧ κοινήν βλάβην εἰργάσθαι, ἀνδρός ἐστι φθόρου καὶ μηδὲν ὑγιούς, τὸ δὲ τοὺς εὖ ποιεῖν αἰρουμένους καθάπαξ ἐπέχειν τοῖς θεοῖς πολεμοῦντος, σὺ δὲ περιφανῶς πᾶσι τούτοις ἐνέχει, οὐχ ὅσον νόμους εἰσφέρειν, ἀλλ' οὐδὲ νόμων ὅλως ἀκροᾶσθαι δίκαιος εἴ, τῷ τοὺς μὲν κωλυτὰς κακουργημάτων τυγχάνειν ὄντας, σὺ δ' εἴπερ τις τὰ τοιαῦτα τεχνίτης. ^[10]

24 ἅμα δὲ οὐδὲ νόμον τὸν σὸν δὴ τοῦτον ἔγωγ' ἂν φαίην, ἀλλ' ἀνομίαν αὐτὸ καὶ τῆς πολιτείας ἀνατραπὴν καὶ οὐδὲν ὑγιές, οὐ μόνον τῷ μηδὲν αὐτὸν ἔχειν ὦν τοὺς ἀγαθοὺς νόμους ἴσχειν εἰκὸς, οὐς καὶ κοινούς τῶν πραγμάτων σωτήρας μετὰ τοὺς θεοὺς ἅπαντες ἴσμεν, ἀλλὰ καὶ τῷ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων, ὡς ἔφην, τῇ πόλει δεινῶν, ἐὰν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόησθ', αὐτὸν αἴτιον ἂν γεγενῆσθαι. Ὅτι δὲ καὶ Λεπτίνης αὐτὸς οὐχ οἷς λέγει τοσοῦτον θαρρεῖ δείκνυσι δὴ πῶς δι' ὦν τοῦ τ' εἰσέπειτα πρόνοϊαν ἴσχει καὶ τοῖς ὑπὲρ ἀτελείας αὐθις θήσουσι νόμον θανάτου τιμᾶται, οὐδενὸς τῶν νομοθετῶν, ὡς ἅπαντες ἴσασι, οὐδὲν τι τοιοῦτον προσθέντος τοῖς νόμοις. ναί, φησί· διὰ γὰρ τὸ ῥαδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν δῆμον ταῦτ' εἰκότως προσγράψαι. ^[15]

26 τί οὖν ἐκώλυεν, εἴπερ ταῦθ' οὕτως εἶχε, Λεπτίνη, μὴ καὶ ξύμπαντας τοὺς ἐξ ἀρχῆς νομοθετικούς ταῦτα τοῖς σφῶν νόμοις προσγράψαι, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτως ὑποθέσθαι τὸ δέον; ἢ τότε μὲν τῆς πολιτείας οἱ κρεῖττους παθῶν ἐπεστάτουν θεοὶ, νῦν δ' ἐπεὶ δημαγωγεῖν ἔχουσιν ἄνθρωποι καὶ ταύτῃ τὰ κοινὰ διοικεῖται, χώραν ἴσχει τοῦ φενακισμοῦ; ἀλλ' οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοις ἀλλ' οἶμαι τῷ μηδ' ὅτι οὖν φλαῦρον, ἀλλὰ πάντα τὰ βέλτιστα ξυνειδέναι τοῖς αὐτῶν νόμοις, τοῖς μὲν οὐδεμιᾶς τινος τοιαύτης ἐμέλησε τῆς προσθήκης, σοὶ δὲ οἷς ταύτης ἐμέλησεν ἔδειξας οὐ σφόδρα τοῖς νόμοις οἷς λέγεις θαρρεῖν. Χωρὶς δὲ τούτων εἰ μὲν οὐδέσιν ἄλλοις, μόνῳ δ' ἐνῆν τῷ δήμῳ περὶ πάντων ἔχειν ψηφίζεσθαι, οὐδ' οὕτως ἂν ἦν παράκρουσιν ἡντινοῦν ὑφορᾶσθαι, διὰ τὸ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων τῶν παρ' ἄλλοις δικαστῶν εἶναι βελτίῳ καὶ οἷον εἰκὸς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τρόφιμον. ^[15]

28 ἴσως δ' οὖν καὶ τι τοιοῦτον ἂν ξυνηνέχθη. ὅτε δὲ καὶ βουλή τις ἡμῖν θαυμαστὴ καὶ πάνθ' ἅ προσῆκεν αἰρούμενος δῆμος καὶ δικαστῶν πλῆθος καλόν τε κάγαθόν καὶ τῇ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖα καὶ τὸν Ῥαδάμανθυν ἂν παριόντων· πῶς οἷόν τ' ἀπάτην διὰ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων χωρῆσαι; ἢ πῶς ἂν ὁμοῦ πάντας ἔλλαθε γεγονυῖα; καὶ μὴν εἰ μὲν ἡμῶν ἀπάτη κρατεῖ καὶ πρὸς τὸ πάθος ἐτοίμως ἔχομεν, ἔδει δὴ πού καν τῷ παρόντι τοῦθ' ὑπὸ σοῦ πεπονθέναι. νῦν δὲ περὶ ὧν ἤδη νόμον εἰσάγεις ἀπατᾶν ἡμᾶς ἐπιχειρῶν, ὡς ἄρα τῶν βελτίστων

ταῦτ' ἐστὶ τῇ πόλει, τοσοῦτον ἀπέχεις ὃ βούλει ῥαδίως εἰργάσθαι, ὥς καὶ ᾧ μὴ βούλει ῥαδίως περιπεσεῖν, κακουργίας καὶ συκοφαντίας ἀτεχνῶς ἀλίσκόμενος. ^[10]

30 ἔτι τοίνυν εἰ διαρρήδην μὲν παρὰ πάντων ὁμολογεῖται δεινούς τινας Ἀθηναίους μάλιστα πάντων τὰ δέοντα ξυνορᾶν καὶ ὃ τούτου κάλλιον, τῶν εὐρόντων ἄμεινον χρῆσθαι, σὺ δ' οἷς αὐτοὺς φάσκεις πρὸς ἐξαπάτην ἔχειν ἐτοίμως, εἰς Μελητιδᾶς ἐντάττεις, ἡδέως ἂν σε ἐροίμην ποτέροις δὴ τισιν ἡμᾶς προσεκτέον τὸν νοῦν, πότερον πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἢ σοί γε; οὐ γὰρ ἀμφοῖν, οἶμαι, φήσεις, οὐδ' οἶόν τε, ἀλλ' ἀνάγκη δυοῖν θάτερον, ἢ πάντας ἀνθρώπους οὐκ ἀληθῆ περὶ ἡμῶν φάσκειν νομίζειν, εἰ τῶν ἐξαπατωμένων ῥαδίως κατὰ τὸν σὸν λόγον ἡμεῖς, ἢ μηδενὸς λόγου τοὺς σοὺς ποιεῖσθαι φληνάφους, εἴ γε τὴν ἀπάντων μαρτυρίαν καὶ ψῆφον τοσοῦτον ἔχουσιν ἴσμεν τὸ συγκεχωρηκὸς ὥς μὴ μόνον ἐκασταχοῦ τῶν πραγμάτων ταύτην χρῆναι δίδωκεν καὶ προτιμωτέραν τῆς ἐν μέρει πολλῶ τῷ ὄντι νομίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντεῦθεν φήμην θεὸν προσειρησθαι. ^[5]

32 καὶ τούτου μάρτυς αὐτὸς, οὐχ ἓνα καὶ δύο, ἀλλ' Ἀθηναίους πάντας καὶ δι' αὐτῶν πάντας ἀνθρώπους συμψήφους καὶ συναγωνιστὰς λαβεῖν ἐθέλων τοῦ νόμου, ὥς τὴν ἐν μέρει μαρτυρίαν οὐδὲν οὔσαν μὴ παρούσης ἐκείνης. εἶεν. Εἰ δ' ἡμετέραν ἀπάτην νομίζεις ἃ γ' ἐπὶ τῶν ψηφισμάτων τε καὶ ξυμμάχων καὶ ὅλως ὑπὲρ ὧν πρόκειται σκέψις, ἔστιν ὅτε παρὰ τὸ εἰκὸς ἡμῖν ἀπαντᾷ, ὥς τοὺς μὲν ἀντ' ἀγαθῶν φαύλους ποιεῖσθαι, τοῖς δ' ἐτέρως ἢ προϋθέμεθα χρῆσθαι, τὰ οὐκ ὄντα δοξάζεις. ^[15]

34 διὰ τί; ὅτι οὐ παρὰ τὴν ἡμετέραν διαγνώμην καὶ ψῆφον, οὐδ' ὅτι περ ἃ προσῆκε, περὶ τούτων εἰδότες, εἴθ' ἐκόντες ταῦτ' ἀφέντες ἃ μὴ προσῆκεν εἰλόμεθα, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ ὃ τι τοιοῦτον εἴποι τις ἂν, ταῦθ' οὕτω ξυνέβη. ὥς ἡμεῖς μὲν ὅπως βέλτιστα ταῦτ' ἔσται πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν ὠήθημεν δεῖν· εἰ δὲ μηδὲν ὧν βουλόμεθα γέγονε, τὴν τῶν ξυμπεσόντων ἀνάγκην, μὴ ἡμᾶς αἰτιῶ. ὥσπερ γὰρ ὁ τοῖς πράγμασι κεχρημένος ἀβούλως τὴν μὲν ἐντεῦθεν ἀηδῖαν μόνος εἰκότως φέρεται, ἂν δέ τι χρηστὸν ἀποβῇ, ἐτέρωθεν δεῖ τὴν αἰτίαν ζητεῖν, οὕτως ὁ μετὰ βουλῆς ὅτι πλείστης ἐπὶ τὰ ἔργα χωρῶν κατορθοῖ μὲν, ὥς τὸ εἰκὸς, αἰεὶ δὴποτε καὶ ὧν ἐθέλει τυγχάνει, ἂν δέ τί που καὶ σφαλῇ τύχη τινὲ, καὶ οὕτως ἐπαίνων ἄξιος ἂν εἴη, τοῦ δικαίου νικῶντος· τὸ γοῦν εἰς αὐτὸν ἦκον ἅπαντ' ἔχει καλῶς, καὶ προνοίας ἔνεκα καὶ σπουδῆς καὶ τοῦ μηδὲν τῶν γιγνομένων ἐλλείπειν. ^[15]

36 ὥστε ἔως ἂν ἢ τὸ τὰ βέλτισθ' αἰρεῖσθαι, οὐδ' ἂν εἰς ἐκὼν ἀπατῶμενος εἴη, ὥς γε ἐγὼ νομίζω, καὶ μυριάκις ἀποτύχη τοῦ τέλους. καὶ σὺ τοίνυν σκοπῶν ἂν μὲν ἡμᾶς εὕρης σκέψεως ἀκριβοῦς καὶ βουλῆς ἐν οἷς ἔξεστιν ἀμελοῦντας καὶ μὴ λογισμῶ καὶ κρίσει τὸ πᾶν ἐνδιδόντας, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτω χρωμένους τοῖς πράγμασι, τότε ἤδη καὶ ῥαδίους ἡμᾶς εἶναι φάθι καὶ ἥττους ἀπάτης. εἰ δὲ πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' Ἀθηναίων ἐπίσημον, βουλαὶ καὶ δίκαι καὶ τὸ μετὰ πλείστων τε καὶ καλλίστων τῶν ψηφισμάτων ἐκασταχόσε χωρεῖν· οἱ γε καὶ τοὺς στρατηγούς αὐτοὺς οὐ μόνον ἐντεῦθεν αἰροῦνται, ἀλλὰ καὶ πεπαυμένους εἰς εὐθύνας ἄγουσι· πῶς οὐ παραπλήσιον ποιεῖς εἰς εὐκολίαν τουτουσὶ διαβάλλων, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τὸν Πύθιον κακίζειν ἡξίους, ὥς οὐδὲν τῶν δεόντων ἐπίσταται, ὃς καὶ τοῦ τί δεῖ ποιεῖν ἡγεμῶν τοῖς ἄλλοις καὶ σύμβουλος ἐστὶν ἀσφαλῆς, καὶ ξυμπάσης ὥς εἰπεῖν τῆς οἰκουμένης τὰ τοιαῦτα δημαγωγὸς καὶ προφήτης; οὐκοῦν δι' ὧν νῦν ἡμῖν εὖ μάλα σαφῶς ἀποδέδεικται, δέδεικται ὥς ἡμεῖς μὲν οὐχ ὅσον ἀπατᾶσθαι ῥάδιοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπατῶντας παντὸς μᾶλλον ἐξελέγχειν δεινοί· σὺ δὲ οἷς λέγεις οὐ μόνον ἀξιόχρεως εἶ τὰ τοιαῦτα πιστεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὥς εἰς ἀπατωμένους τελεῖς δίδως εἰκάζειν οἷς περὶ ἡμῶν τοιαύτην ἔσχηκας δόξαν. ^[10]

38 Καὶ τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον καὶ οὕτως ἀποφανθέν. σὺ δὲ καὶ ὅταν ἀτέλειαν ἐξελαύνῃς τῆς πόλεως, διὰ τὸ τὰς μὲν λειτουργίας ἐντεῦθεν φάσκειν ἐλαττοῦσθαι τῇ πόλει, δεῖν δὲ

λειτουργιῶν, εἴπερ του, μᾶλλον δὲ ὥς οὐδενὸς τούτων πάντων λειτουργιῶν πόλεσι δεῖν·
πρῶτον μὲν σαυτὸν, εὖ ἴσθι, λανθάνεις αὐτὰς δὴ που τὰς λειτουργίας περικόπτων τῇ πόλει καὶ
ταύτῃ διαφανῶς πολεμῶν. ^[5]

40 εἰ γὰρ ἀτέλεια μὲν τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν ἐσπουδακόσι δίδονται γέρας, οὗτοι δὲ μετὰ τοὺς θεοὺς δι' ὧν
δρῶσι συνιστᾶσι τὴν πόλιν, ταύτης δὲ συνισταμένης καὶ λειτουργεῖν καὶ πάντ' ἔξεστι πράττειν,
ὁ τὴν ἀτέλειαν ἀναιρῶν συναναιρεῖ δὴ που καὶ ἅπαντα ταῦτα, εἴπερ λειτουργεῖν μὲν οὐκ ἔνι
μὴ τῶν πραγμάτων εὖ καθεστῶτων τῇ πόλει. ἀμήχανον δὲ τοῦτο μὴ πάντων πᾶσαν ὑπὲρ αὐτῆς
σπουδὴν εἰσφερόντων· εἰσφέρουσι μέντοι προθύμως, ὥς καὶ ἀντ' εὖ πείσεσθαι παρ' αὐτῆς αὐτοὶ
προσδοκῶντες. ἔπειτ' εἰ καὶ λειτουργιῶν ἡμῖν δεῖ· δεῖ γὰρ, καὶ οὐδεὶς ἀνтереῖ· ἀλλ' ἄρα πολλῶ
μᾶλλον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε φιλοτιμουμένων καὶ ὅπως τὰ καθ' ἡμᾶς ἄριστα ἔχειν
σπουδὴν ποιουμένων. ^[15]

42 καὶ ὥς ἀληθῆ λέγω δῆλον ἐξ ὧν τοὺς μὲν τιμῶν ἀξιοῦμεν καὶ εὐεργέτας ἡμετέρους καὶ
σωτῆρας καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καλοῦμεν, τοῖς δὲ ὥς ὀφειλέταις οὐχ ὅπως ὧν πράττουσιν
ἴσχομεν χάριν, ἀλλὰ καὶ ἥν ποτ' ἐλλίπωσι τοῦ δέοντος, νεμεσῶντες ὑπάγομεν δίκην· καὶ ὅτι
παρὰ μὲν τῶν αὐτῶ τοῦτο μόνον ὄνησίς ἐστι τῇ πόλει, οἱ δὲ μετὰ τούτου καὶ δόξης οὐ μικρᾶς
αἵτιοι γίνονται. εἴθ' οἱ τοῖς ἅπασι προὔχουσι καὶ τῆς βελτίονός εἰσι μοίρας, τούτους ἡμεῖς
ἐλάττους διὰ σὲ νομιοῦμεν; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον εὐεργέτας μὲν ὅπως κτησόμεθα πάντα ποιεῖν,
ἡμεῖς δὲ καὶ οὐς μὲν ἔχομεν νῦν θεῶν διδόντων, τούτοις φανέντες ἀγνώμονες ἀποστερήσομεν
τῶν τιμῶν, οὐς δὲ μέλλομεν ἔξειν, τούτους, ἥν μὴ νῦν ἀγνωμονοῦντες φανῶμεν, τῆς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπείρξομεν προθυμίας; Καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων
προγόνων ταύτῃ δόξομεν χεῖρους, μᾶλλον δ' ἐκείνους θαυμαστοὺς τινὰς ἄγαν καὶ
μεγαλοψυχία χρωμένους ἀποφανοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς τὰ μέγιστα αἰσχυνοῦμεν, εἴπερ οἱ μὲν
καὶ τοὺς δυσμενεστάτους εὖ ποιοῦντες τὸν αἰεὶ διαγεγόνασιν χρόνον, ἡμεῖς δὲ παρ' ὧν εὖ
πεπόνθαμεν, τούτους καὶ ὧν ἠξιώκαμεν χαρίτων ἀποστερήσομεν· ἅς τῷ μὲν δοκεῖν παρ' ἡμῶν,
τῇ δ' ἀληθείᾳ παρὰ σφῶν αὐτῶν ἐκομίσαντο δὴ που, τῷ τούτων αἵτιοι γεγενῆσθαι δι' ὧν εἰς
ἡμᾶς ἔδρασαν· ὥστε τὰ μὲν παρ' αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς χάριν ἂν τις δικαίως προσείποι, τὰ δὲ παρ'
ἡμῶν πρὸς αὐτοὺς ἀντίδοσιν καὶ πρέπουσαν ἀμοιβήν. ^[15]

44 καὶ τοίνυν τῆς δεδομένης ἀτελείας ἐκπεπτωκότες ἂν ἦδη, αὐτοὶ μὲν καὶ οὕτως οὐδὲν ἦττον ἔθ'
ἔξουσι ταύτην, ὥς ἀξιοχρεῶ, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀγνώμονες μόνον ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ ἄπιστοί τινες
καὶ ἀβέβαιοι τοῦ λοιποῦ δόξομεν ἅπασιν εἶναι· τὸ μὲν ἔαν ἃ δεδώκαμεν ἀφελώμεθα δὴ που, τὸ
δ' ἔαν πρὸς τοὺς εὐεργέτας οὕτωςι μάλιστα σχῶμεν.

46 καὶ σιωπῶ τὴν εἰς αἰεὶ παραμενοῦσαν αἰσχύνῃν τῇ πόλει καὶ τὸ κοινὸν ὄνειδος· ὥς οἱ μὲν
πρεσβύτατοι τῶν Ἀθηναίων εὖ ποιοῦντες, οὐκ εὖ πάσχοντες, τοὺς φίλους ἐκτῶντο, ἡμεῖς δὲ
πᾶν τούναντίον καὶ οὐς ἔσχομεν φίλους ἐχθροὺς καθίσταμεν, τῷ τὰς μὲν παρ' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς
ὠφελείας ἀκινήτους εἶναι καθάπαξ βούλεσθαι, οἷς δὲ ἡμεῖς αὐτοὺς ἀμειβόμεθα, ταῦτ' εὐθύς
ἀνατρέπειν· ἀμφοτέρους καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ὧν εὖ πεπόνθαμεν ἀναξίους ἐντεῦθεν δεικνύντες,
κἀκείνους ἀσφαλεστέρους ποιοῦντες πρὸς τὸ μηκέτι τηλικούτοις ἐθέλειν χαρίζεσθαι. καὶ
πόσων κρημνῶν καὶ βαράθρων ταῦτ' ἄξια; ὅταν οἱ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου παράδειγμα τοῖς
ἄλλοις ἅπασιν ὄντες, ἔπειτ' ἀγνωμοσύνης καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μεταβάλλειν εἰκὴ καὶ ῥαδίως
σχῶμεν αἰτίαν, καὶ δόξωμεν μετ' Εὐρίπου χωρεῖν, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν διαφθεῖρειν καὶ
ὅλως τῶν ἐπὶ σκηνῆς ἢ ψάμμου παιζόντων οὐδὲν ἄμεινον ἴσχειν. ^[5]

48 μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶ χεῖρον· εἴπερ οἱ μὲν ὁ προὔθεντο δρῶσι· προὔθεντο δὲ μήποτ' ἐν ταῦτῳ
μένειν, ἀλλὰ μεταβάλλειν ἐκάστοτε πρὸς τὴν χρεῖαν ἡμεῖς δ' ἴσοι καὶ παραπλήσιοι διὰ πάντων

ὀφείλοντες εἶναι καὶ ταῦτὰ διὰ τέλους φρονεῖν, ἔπειτ' ἀμέλει κατὰ τὸν Φάριον ἐθελήσομεν ἐξαλλάττειν Πρωτέα, καὶ τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους χρήσθαι ταῖς γνώμας. ^[10]

50 μῆποτε τοσοῦτον ἰσχύσειε Λεπτίνης ὥς τὰ τοιαῦθ' ἡμᾶς ὑπειληφθαι παρασκευάσαι. Καὶ μὴν εἰ ὥσπερ μισθὸς ἀρετῆς εὐφημία, οὕτω καὶ κατωρθωμένων ἐστὶν ἀντίδοσις, ἀνάγκη θαυμάζεσθαι μὲν ἀρετὴν, τοὺς δ' ὅτιοῦν ἀγαθὸν εἰργασμένους τιμᾶσθαι, ἐάν τε ἀτέλειαν ταύτην φῆς ἐάν θ' ὅτιοῦν. εἰ μὲν οὖν τὴν γ' ἀρετὴν ὅλως ἐπαίνων ἔχεις ἀποστερεῖν, καὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἀποφανθέντας σπουδαίους ἀποστέρει τῶν ἄθλων, καὶ μὴδ' ἠτισοῦν ἔστω φειδώ. εἰ δὲ τῶν ἀτόπων ἐκεῖνο, πῶς λόγον τοῦτό γε σῶζον συνιδεῖν οὐκ ἔχω. οὐδὲ γὰρ οὐτ' ἀρετὴ τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ, δόξει μὴ τῶν γιγνομένων ἀπολαύουσα κρότων οὔτε τὰ βέλτιστ' εἴσεται τις τῶν ἔργων ἀμοιβῶν ἀποροῦντα. εἰ τοίνυν τὸ τὰ προσήκοντ' ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι πρὸς ἀγαθοῦ, τό γ' αὐτὰ τούτων ἀποστερεῖν πρὸς βασκάνων. ^[10]

52 σὺ δ' ἐκπεσεῖν μὲν τῶν ὄντων καὶ ὧν σοι πρόσσεστιν ἐστερῆσθαι οὐκ ἂν ἀνάσχοιο, ἀλλὰ μοι δοκεῖς κἂν ὄναρ τοῦτ' ἰδὼν τεταράχθαι· ἥς δὲ τοὺς εὐεργέτας ἡ πόλις ἠξίωσεν ἀτελείας, ταύτης τούτους ἀπάγων, φορητόν τι νομίζεις, δέον ἀπὸ σαυτοῦ καὶ τὰ τούτων εἰκάζειν, καὶ μὴ σφᾶς ἀξιοῦν ὧν αὐτὸς γενομένων οὐκ ἂν ἡγαπήκεις; Μᾶλλον δ' ἀνάγκη δυοῖν θάτερον, ἢ καὶ τὴν πόλιν ἐστερῆσθαι τῆς παρ' αὐτῶν ὠφελείας, ἐπειδὴ τούτους τῶν παρ' αὐτῆς γερῶν οἷει δεῖν, ἢ μὴδὲ τούτοις ὅπωςτιοῦν ἐνοχλεῖν, ἐπεὶ μὴδὲ ταύτη. εἰ δὲ ταύτην μὲν ἀξιοῖς ὧν παρ' αὐτῶν εἴληφεν ἀπολαύειν εἰς ἅπαν, τούτους δὲ μὴ, ἔοικας οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως τοῖς πράγμασι διαντᾶν καὶ προσέτι τὴν πόλιν οὐχ ὅπως ὧν ἐχρῆν, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπεύξαιτ' ἂν τις ἀτεχνῶς ἀξιοῦν. ^[15]

54 θαυμάζεσθαι μὲν γὰρ αὐτὴν ὁσημέραι καὶ καλῶς ἀκούειν καὶ συναγωνιστὰς πάντας ἴσχειν τῆς δόξης ἐν εὐχαῖς οἶδ' ὅτι ποιεῖ, εἴπερ μὴ κοινὸς εἶ τῆς πολιτείας ἐχθρὸς· πράττεις δ' ἐξ ὧν ἂν εἰκότως μισοῖθ' ὑφ' ἀπάντων. οὐ γὰρ δὴ που τοὺς εὐεργέτας οὐδ' ὧν τὰ μέγιστα ἀπωνάμεθα, οὐ τούτους μόνον ἐκπολεμώσομεν ἡμῖν αὐτοῖς, ἐάν σοι τὰ τοιαῦτα πεισθῶμεν, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἀπλῶς, οὐ διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους τοσοῦτον ἀγνωμοσύνην, ὅσον τὸ πρὸς ἀπάτην ἡμᾶς τοῖς πράγμασι χρήσθαι καὶ κατ' Εὐρύβατον ζῆν. καίτοι ὅταν ταῦτ' ᾗ, καὶ πονηροτάτην ἡμῖν αὐτοῖς ἐπεισαγάγωμεν δόξαν, τί πλέον ἀπὸ τῶν λειτουργιῶν ἡμῖν ἔσται, ἐάν, οὐκ Ἀθηναίους λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀνθρώπους κτησώμεθα λειτουργούς; χωρὶς δὲ τούτων εἰ μὲν τοὺς αὐτοὺς οἷόν τ' ᾗν καὶ ἀτελείας ἀποστερῆσαι καὶ φίλους παραπλησίως κεκτῆσθαι, καὶ οὕτως ἡμεῖς μὲν ἀγνωμονοῦντες ἂν εἴημεν οὐδὲν ἥττον τῷ τὰ μὴ προσήκοντα σφίσι διὰ τέλους τηρῆσαι, αὐτοὶ δὲ πρὸς τῷ καλοῖ κάγαθοί τινες εἶναι δι' ὧν εἰς ἡμᾶς ἔδρασαν, καὶ μεγαλοψυχίας φέροντ' ἂν δόξαν, ὥς οὐκ ἐν οἷς ἠτιμάσθησαν ταραχθέντες, ἀλλ' ἐφ' οἷς εἶχον μεμενηκότες. ^[5]

56 εἰ δ' ἅμα ταύτης στερήσονται καὶ ἡμῖν ἔσονται δύσνοι, ὥς ὑφ' ἡμῶν ἀτεχνῶς ὑβρισμένοι, μανία δὴ που σαφὴς ἀντὶ μικρῶν καὶ φαύλων λειτουργιῶν τοσοῦτοις ἡμᾶς διαβεβλήσθαι καὶ κακῶς ἀκούειν καὶ μῖσος ἐν Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις ἔχειν, ἐξδὸν πᾶν τὸνναντίον θαυμάζεσθαι καὶ φιλεῖσθαι καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν πρὸς τούτους αἰδῶ πάντας ἐπὶ τὰ ἴσα προτρέπειν. Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ γ' αὐτῶν τῶν λειτουργιῶν, ἃς ἀναιρεῖσθαι φησι διὰ τὰς ἀτελείας Λεπτίνης, ἐκεῖνο λέγω, ὥς εἴ τις τὴν ἐσομένην ἐντεῦθεν ὄνησιν ἀκριβῶς ἐξετάσει, καὶ ἦν οἱ τὰς ἀτελείας λαμβάνοντες τῇ πόλει παρέχουσιν, εὐρήσει τὴν μὲν μείζω τοῖς ὅλοις καὶ περιφανεστέραν καὶ ὥστε ταύτης τυγχάνειν ἀξίαν εὐχῆς, τὴν δ' οὐχ ὅσον ἐλάττω καὶ φαύλην παντάπασι καὶ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διὰ σμικρότητα δοκοῦσαν δῆπουθεν ὄνησιν, ἀλλὰ καὶ οἷαν παροραθεῖσαν μὴδ' ὅπωςτιοῦν ἂν τῷ κοινῷ λελυμάνθαι. ^[20]

58

διὰ τί; ὅτι οὐ πᾶσι μέτεστιν ἀτελείας οὐδὲ διὰ πάντων ἀπλῶς τοῦθ' ἥκει, ἀλλ' οἷς ἄξιον τὰ τοιαῦθ' ὡς εὐεργέταις διδόναι. τοσοῦτοι δὲ οὗτοι ὥσθ' ἔνεκα πλήθους οὐχ ὅσον τοῖς λειτουργοῦσιν ἐγγὺς ἰέναι, ἀλλὰ μὴδ' ἂν ἐν προσθήκῃ τουτοισὶ γεγονότες μὴδ' ἦντινοῦν εἰργάσθαι διαφορὰν, μήτ' εἰς ἀριθμοῦ μήτ' εἰς πραγμάτων ἐπίδοσιν· μᾶλλον δ' ἐπεὶ οὐκ εἰς ἀριθμοῦ, οὐδὲ πολλῶ μᾶλλον εἰς πραγμάτων ἐπίδοσιν. ὥστ' εἴ τις νῦν ἔροιθ' ὑμᾶς πότερα τὴν τῶν μὴδὲν εἰς ἐπίδοσιν τῆς κοινῆς ὠφελείας ξυμβαλλομένων ἐν ταῖς λειτουργίαις συντέλειαν ἢ τὴν αὐτῶν τούτων εἰς ἡμᾶς μεγαλοψυχίαν αἰρεῖσθαι δεῖ, τοῦτ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι φήσατε πάντες, εἴπερ ὑμᾶς αὐτοὺς προὔργου ποιεῖσθε. ^[10]

60 οὐκοῦν ἄτοπον καὶ τῷ λυσιτελεῖ πολεμοῦν παρ' οὗ μὲν δόξα καὶ κέρδος ὑμῖν, τοῦτ' εἰσφέροντας τουτουσὶ μὴ θαυμάζειν μὴδὲ τοῖς ἴσοις τιμᾶν, παρ' οὗ δὲ μὴδ' ἥτισοῦν ὄνησίς ἐστι, μὴ τοῦτο ποιοῦντας κακίζειν, καὶ τὴν οὐδὲν ἔχουσαν κέρδος λειτουργίαν περὶ πλείονος ἄγειν τῆς θαυμαστῆς αὐτῶν ὑπὲρ ὑμῶν προαιρέσεως· ἦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ σφῶν αὐτῶν καταψεύδεσθαι δόξωσιν, ἀκίνητα βούλονται σφίσιν αὐτοῖς παντάπασιν καθεστάναι τὰ ἄθλα, οὐ τούτων, ὡς ἐγώ μαι, τοσοῦτον δεόμενοι, ὅσον τοῦ καλοὶ κάγαθοι δοκεῖν ἅπασιν εἶναι; μᾶλλον δὲ διὰ τὸ βούλεσθαι καλοὶ κάγαθοι δοκεῖν ἅπασιν εἶναι τουτωνὶ δέονται δὴ που, εὖ εἰδότες ὡς εἰ καὶ τὸ καλοὺς κάγαθοὺς αὐτοὺς γεγενῆσθαι αἰτιώτατον σφίσι τοῦ γερῶν ἡξιῶσθαι, ὡς ἂν μὴ τοῦτο παρῇ, οὐδ' ἂν τουτὶ γεγονός. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ γερῶν ἡξιῶσθαι καλοὺς κάγαθοὺς δείκνυσσι μᾶλλον, καὶ γνωριμωτέρους καθίστησι πᾶσι, καθάπερ τοὺς Ὀλυμπιονίκας οἱ πομπικοὶ στέφανοι, διὰ τοῦτο δεῖ δὴ που, μᾶλλον δὲ πᾶσα ἀνάγκη καὶ γερῶν αὐτοὺς ἡξιῶσθαι, ὡς ἂν μᾶλλον καλοὶ κάγαθοι καὶ νῦν καὶ εἰσαυθις πᾶσι καὶ δοκῶσι καὶ ὦσιν· ὡς ἤδη τινὲς ἡριστευκότες ἐν μάχαις, ἢ καὶ ὅτιοῦν ἄλλο χρηστὸν εἰργασμένοι, ἐπειδὴπερ οὐχ ὧν ἔδει μετέσχον, οὐδὲ τῆς εἰσέπειτ' ἀπέλαυσαν προθυμίας, οὐδ' ὅτι τοιοῦτοί τινες ἦσαν γεγονόσαι δηλοῖ, ἀλλ' ἠπιστήθησαν τοῖς πολλοῖς, κατ' αὐτὸν τὸν τῆς ἐπιδείξεως χρόνον μόνοις τοῖς θεαταῖς βοηθέντες. ^[5]

62 Καὶ τοίνυν εἰ μὲν τοῦ παρὰ τῆς πόλεως τετιμῆσθαι λόγος οὐδ' εἰστισοῦν αὐτοῖς ἦν, οὐδ' ἂν ὅλως ἡξίωσαν περὶ αὐτὴν χρηστοὶ γεγονέναι, οὐδὲ τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλοτιμίας ἀπῆρχθαι· εἰ δ' ὅπως αὐτοῦ τύχοιεν πάντ' ἐποιοῦν ἐκεῖνα, καὶ τῆς χρηστότητος τὰς ἀφορμὰς ἢ παρ' ἡμῶν ἐλπίς ἐχορήγει, ποῦ δίκαιον τὸ μάλιστ' αὐτοῖς σπουδασθὲν περικόψαι, καὶ περὶ τὰ καίρια διορύξαι τὸ πρᾶγμα; καίτοι μετριώτερον ἂν αὐτοῖς ἐδόκει μὴδ' ὅτιοῦν τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι ἢ οὕτω λαμπρῶς εἰληφόσιν ἔπειθ' ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀξιολόγου προφάσεως τοῦτ' ἀφηρηθῆσθαι. ^[15]

64 ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀγνωμοσύνη τις ἂν ἦν μόνον περὶ τοὺς εὐεργέτας τῆς πόλεως, τὸ δ' ἀμφοτέρων μὲν ὕβρις καὶ ἄδοξία· ἰδίᾳ δὲ παρὰ πάντων ὄνειδος καὶ μίσος τῇ πόλει καὶ τὸ μὴ παρ' ὠντινωνοῦν ἀξίαν δοκεῖν εἶναι τὸ παράπαν ἐπὶ μὴδενὶ πεπιστεῦσθαι. ἢ τοσοῦτον δόξης καὶ τοῦ θαυμάζεσθαι μέτεστι, καὶ οὕτως ἐστὶ διὰ πάντων κρατίστη καὶ τοῖς ὅλοις νικῶσα, ὡς μόνην ταύτην τῶν ὑφ' ἡλίῳ πόλεων, εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, κοινήν ἐρωμένην ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν καταστῆναι. ^[10]

66 οἱ μὲν γὰρ οὐ μόνον ἀντὶ πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς πατρίδος ἄγουσι ταύτην, καὶ ὅλῳ καὶ παντὶ πρεσβεύουσι τῷ θυμῷ, ὡς εἰκὸς τὴν κοινήν ἀπάντων αἰτίαν τε καὶ τροφόν. πρώτη γὰρ ἄνθρωπον ἤνεγκε καὶ πρώτη βίου χρῆσιν ἐξεῦρε, καὶ διὰ τοῦτο μόνη πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶ καταφυγὴ καὶ προστάτις· καὶ πάντες κατὰ τὸ τῆς χρείας ἐστὸς ὥσπερ ἐκ δυοῖν ποδοῖν ὡς ἀληθῶς, τὸ τοῦ λόγου, πρὸς ταύτην ὡς πρὸς μητέρα χωροῦσι, καὶ τυγχάνουσιν ὧν βούλονται κάλλιον ἢ προσεδόκησαν. ^[5]

70 οὕτω δ' ἀνθρώποις περισπούδαστος οὔσα, οὕτω καὶ θεοφιλὴς ἐστὶ καὶ μέλημα τοῖς κρείττοσιν ἐναργῶς ὡς τοὺς μὲν αὐτῶν πάλαι πρὸς ἀλλήλους περὶ ταύτης ἐρίσαι, τοὺς δ' ὧν πρὸς

ἀλλήλους εἶχον διαφορῶν ἐνταῦθα πεποιῆσθαι τὰς κρίσεις, πάντας δ' ἀπλῶς κατὰ πάντα δὴ που τὸν χρόνον πᾶσαν εἰσφέρειν σπουδὴν μὴ μόνον τὰ λυσιτελῆ καὶ συναύξοντ' αὐτὴν ἐκ παντὸς τρόπου περαίνειν, ἀλλὰ καὶ ὃ τι ἂν ἔσθ' ὅτε σφαλῶμεν, ταῦτ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον μεθιστάναι. Οὐκοῦν καὶ περὶ ἀτελείας ταῦτ' εἰκότως ἔχομεν λέγειν καὶ τῆς τῶν θεῶν προνοίας ἀξίως. ὥς εἰ μὲν τῶν λυμαινομένων κατὰ τὸν σὸν ἐστὶ λόγον αὕτη, Λεπτίνη, οὐκ ἂν ἐπὶ τοσοῦτον εἰσκωμάσαι τῇ πόλει ταύτην εἶασαν οἱ θεοὶ, ἀλλ' ὥσπερ διὰ τοῦ κοινοῦ μάντεως καὶ ἐξηγητοῦ τοῦ πατρώου τῇ πόλει θεοῦ ἔπαυσαν μὲν τὴν πρὸς Εὐμόλπον μάχην, ἔπαυσαν δὲ τὸν λοιμὸν, ἐνταῦθα μὲν τοῦ Λεῶ τῶν θυγατέρων ἐκστάντος, τοῦ δ' Ἑρεχθέως ἐκεῖ τῆς παιδός, καὶ πάλιν αὖ ἐν τῷ πρὸς Δωριέας καὶ Πελοποννησίους πολέμῳ περιγενέσθαι τῇ πόλει παρέσχον οἷς ἐθελοντὴν τὸν Κόδρον ἀποθανεῖν παρεσκεύασαν· οὕτω καὶ τὴν ἀτέλειαν, εἴπερ ἐπιβλαβὴ τῇ πόλει συνήδεσαν, εὐθὺς ἂν τὸν αὐτὸν τρόπον ἦραν ἐκ μέσου. ^[5]

74 καὶ πάντες μὲν ὥς εἶπεῖν οἱ θεοὶ, ἐπεὶ πᾶσιν ἡμῶν μέλει καὶ πάντων ἡμῖν, πολλῶ δὲ πλεόν ἢ τὴν πόλιν ἐξ ἀρχῆς λαχοῦσα Παλλὰς καὶ ὁ προσοικῶν Ἰακχος, ὃς τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας πλεῖστα μὲν καὶ κάλλιστα δείγματα ἐξήνεγκεν ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, μέγιστον δὲ καὶ ὃ πάντες ἄδουσιν οἷς ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ τὰ κράτιστα συνήραθ' ἡμῖν, καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ καὶ νέφος ταῖς τῶν βαρβάρων ναυσὶν ἐγκατασκήψαι παρασκευάσας ἅμα τῷ μέλει τῷ μυστικῷ. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, εἰ μὲν τὰ τῆς ἀτελείας ἡμῖν εἰς βλάβος ἀπὴντα, λόγον ἂν εἶχεν ὑπὸ τῶν τὰ ἡμέτερα πάντα τρόπον εὖ ποιεῖν βουλομένων θεῶν καὶ ταύτην αὐτίκα πεπαῦσθαι· οἷς δ' οὐ χθές καὶ πρόωγ, ἀλλ' ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς οὖσαν τῇ πόλει οὐδενὸς ἡξίωσαν λόγου πρὸς τὸ ταύτην ἐκτρίψαι, πᾶσαν δὲ μᾶλλον ποιοῦνται σπουδὴν, ταύτην ὅσαι ὦραι συνιστάναι τε καὶ συναύξειν, δι' ὧν ἐκάστοτε πλείστους ἐπὶ τῷ ταύτης τυχεῖν εὖ ποιεῖν τὴν πόλιν προτρέπονται, ἄτοπον ἂν εἴη καὶ τοῖς θεοῖς ἀτεχνῶς πολεμοῦν ἀκεῖνοι καλῶς ἔχειν ἔγνωσαν, ταῦθ' ἡμᾶς διαβάλλειν, ὥσπερ ἢ τῶν θεῶν ἀμείνους ἀξιοῦντας εἶναι πρὸς τὸ τὰ δέοντα ξυνορᾶν, ἢ ὥς τὰ χεῖρω τιμῶσιν ἐκεῖνοι δεικνύντας. ^[10]

76 Τοσαύτης οὖν καὶ τηλικαύτης, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δόξης ἡμῖν ὑπαρχούσης, καὶ ταύτης οὐ μόνον, θεῶν βουλομένων, παραπλησίας εἰς ἅπαν, ἀλλὰ καὶ περιφανεστέρας πολλῶ καὶ μείζονος ἔθ' ἡμῖν ἐσομένης, τοῦ εἰκότος ἀεὶ νικῶντος, ἔπειθ' ἡμεῖς οὐ προτιμήσομεν ταύτης, ἀλλὰ τὰς Λεπτίνου λειτουργίας ἀσφαλεστέρας νομιοῦμεν καὶ καλλίους κεχρηῆσθαι, ἃς διὰ τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς λόγον λυσιτελοῦντος τῇ πόλει οὐδ' εἰστισοῦν τὸ παράπαν ἄχρι τοῦ νῦν ἡξίωκε λόγου. ^[15]

78 καὶ πῶς οὐ τοὺς ἄνωθεν ἡμῖν συναγωνιστὰς τῶν τοιούτων παροξυνοῦμεν θεοὺς, εἴπερ οἱ μὲν ὅπως ἐκάστοθ' ἡμῖν ἐπὶ μείζον τὰ τῆς δόξης χωροίη πάντα ποιοῦσιν, ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον ὅπως τὴν ἐξ ἀρχῆς προσοῦσαν ἡμῖν αὐξήσαιμεν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐξαλείψαιμεν ταύτην ἀξιώσομεν, καὶ μῖσος ἡμῖν αὐτοῖς ὅτι μάλιστα προστριψάμεθα, τῆς πρόσθεν εὐνοίας ἀντίπαλον; πρὸς γὰρ τὰ τελευταῖα ταυτὶ τὰς ψήφους οἴσουσιν ἅπαντες, καὶ δόξομεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ κενοῖς τισιν ἡμεῖς φιλοτιμεῖσθαι τοῖς πρόσθεν καὶ μύθοις μᾶλλον ἢ πράγμασιν, οἱ καινότητι καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἔργων, οὐ μόνοις παρεικότες ἀπιστεῖσθαι τοῖς μύθοις. Πάντων δὲ ἀτοπώτατον, εἰ πάλαι μὲν τοῦ Μήδου τοῖς ἡμετέροις προγόνοις πλεῖστα καὶ μέγιστα δῶρα τὰ μὲν αὐτίκα διδόντος, τὰ δ' ἐπαγγελλομένου, ἐὰν μετ' αὐτοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος συστῶσιν, ἐὰν δὲ μὴ, πάντα τὰ πάντων αἵσχιςτ' αὐτοῖς ἀπειλοῦντος, τούτων οὐδὲν τὸ παράπαν εἶλεν αὐτοὺς οὐδ' ἔπεισε γενέσθαι κακοὺς, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ σφῶν αὐτῶν καὶ τοῦ μεγάλου τῶν Ἀθηναίων ὀνόματος ἀνάξια καὶ βεβουλεῦσθαι καὶ δρᾶσαι, ὥς μᾶλλον ἂν ἐλέσθαι καθάπαξ ἀπολωλέναι καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ αὐτῶν ἢ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγνωσμένων καὶ ὀπηοῦν καθυφέσθαι καὶ ταῦτ' οὔσης ἀνάγκης, ἐν ᾗ καὶ τὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰργάσθαι φέρει ξυγγνώμην. ^[10]

- 80 ἡμεῖς δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθ' ἡμῶν αὐτῶν εἴχομεν ὄψοιεν, καὶ πλέον ἔξει Λεπτίνης ἢ μὴ δεῖ συμβουλευόν, ἢ Ξέρξης μετὰ πάσης ὡς εἶπειν τῆς οἰκουμένης ἡμῖν ἐπιών; καὶ μὴν οἷς μὲν τούτου γῆν καὶ ὕδωρ διὰ τῶν πρέσβων αἰτοῦντος οὐκ ἐπεστράφημεν οὐδ' ὅπως οἰοῦν, ἀλλ' οὕτως ἔσχομεν ἐν τῷ παραυτίκα τῆς ἀκοῆς ὥστ' ἐπειδὴ τις ἐτόλμησεν εἶπειν ὡς χρὴ συγχαρεῖν, οὐ μόνον αὐτὸν λίθοις εὐθύς ἀνελεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς φρέαρ ἐμβεβληκότες, ἔπειτ' αὐτοῖς γῆν ἐπιχωσαι, ὡς μόνην ταύτην οὔσαν πρὸς εὐψυχίαν παράκλησιν, θαυμαστὴν δόξαν ὑπερφυοῦς μεγαλοφροσύνης καὶ Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις ἐν τῷ τηνικαῦτα παρέσχομεν· ἀφορήτω δ' ὀνειδίει καὶ διηνεκεῖ περιβαλεῖν ἐπιχειροῦντα νῦν τὴν πόλιν Λεπτίνην εἰ μὴ καθέξομεν, ἡμῶν αὐτῶν παντάπασιν δόξομεν ἐκπεσεῖν. ^[10]
- 82 καὶ τότε μὲν Ἀρθμιον τὸν Ζελεΐτην καὶ προσέτι τὸν ἐρμηνεύσαντα τὰ γράμματα τὸν μὲν ἔξω πάσης ὠήθημεν ἀποκτεῖναι συγγνώμης, Ἀρθμιον δ' ἐψηφισάμεθα πολέμιον τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, αὐτόν τε καὶ τὸ γένος ἀτίμους, ὅτι ὁ μὲν τῷ βασιλεῖ διακονῶν χρυσίον εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν, ὁ δ' ἔχρησε τὴν γλῶτταν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ μὴ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους εἰς αἰσχύνην δι' ὧν νομοθετεῖ καθιστάντα Λεπτίνην τοῦτον δέον ὑπὲρ ἐκείνους κολάζειν, ἅθ' ὑπὲρ ἐκείνους ζημιοῦντα τὴν πόλιν, ἡμεῖς δ' αὐτοῦ παρρησιαζομένου καὶ λέγοντος ταῦτ' ἀνεχόμεθα, καὶ ψήφου καὶ βουλῆς ἀξιοῦμεν, εἴτε τοῖς τούτου πείθεσθαι χρὴν εἴτε μή. ^[5]
- 86 Χωρὶς δὲ τούτων τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀδικημάτων οὐκ ἐν ἅπαντι δὴ πού τῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ μέρους ἐπάγει τὴν βλάβην· ὁ δὲ νῦν οὗτος ἐπιχειρεῖ ποιεῖν, νομοθετῶν ἢ δεδώκαμεν ἀφαιρεῖσθαι, τοὺς τε νῦν ὄντας Ἀθηναίους τοὺς τε ἐσομένους πρὸς τὸ ὄντας, κατὰ τὸ ἔπος, μάλιστα διαβάλλει. οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐστῶσιν ὡς εἶπειν ἔθ' ἔχομεν ὀφθαλμοῖς καθορᾶν, οὐς διὰ τῆς ὧν δεδώκαμεν ἀφαιρέσεως ἀτιμάσομεν, ἀλλὰ τῆς Αἰδοῦ κυνῆς ἡμῖν δεήσει, φανέντων· τοὺς τ' ἐπιγιγνομένους ἡμῶν καταλελήψεται τοῦναιδος, καὶ ὡς ἀγνωμονοῦντων παῖδας ἐκτρέψονται καὶ μισήσουσι πάντες. ^[5]
- 88 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν προγόνων οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων θαυμαστὴ καὶ ἄτοπος προθυμία τε καὶ σπουδὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας καὶ καταπεφευγότας εἰς τὴν πόλιν φιλανθρωπία καὶ τὸ σῶζεσθαι λόγος ἄλλως ἅπαντα ταῦτ' οἶμαι δόξει, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἀπιστηθέντα κακίας. τὸ γὰρ τοὺς εὖ πεποικηκότας ὧν ἀντευπεποιήκαμεν ἀποστερεῖν αὐθις ἐθέλειν ὥσπερ ἐκ μεταμελείας ἡμᾶς, ἄνευ τοῦ τῶν ἀδικωτάτων εἶναι, τεκμήριον ποιήσονται δὴ πού πάντες ἢ τοῦ μηδὲν ὧν ἔφην τοὺς προγόνους εἰργάσθαι, ἢ τοῦ μηδὲν ἡμᾶς ἐκείνοις κατὰ γένος προσήκειν, διὰ τὸ τοὺς μὲν καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδικησάντων ὥσπερ εὖ πεποικηκότων ὑπὸ μεγαλοψυχίας πολλάκις προστῆναι καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τούτων εἰσενηνοχέειν σπουδὴν, ἡμᾶς δὲ καὶ ἢ τοῖς εὐεργέταις δικαίως ἀποδεδώκαμεν, ταῦτ' αὐτοὺς ὡς δυσμενεστάτους ἀναφανέντας ὑπ' ἀγνωμοσύνης ἀφηρηκέειν. ^[5]
- 90 ὁ καὶ θαυμάζω εἰ μηδὲν μὲν αὐτοῖς ἐγκαλεῖν ἔχοντες οὕτως ἀτιμάζομεν, ὡς ἀφαιρεῖσθαι σφίσι τὰς δωρεάς, κακοὺς δὲ εἰς ἡμᾶς ἀναφανέντας ἔπειθ' ἔχομεν ὅτιοῦν πλέον εἰργάσθαι. Ἄνευ δὲ τούτων εἰ, ὅταν τις δι' ὧν ἑτέρῳ λυμαίνεται ἑαυτῷ παρασκευάζῃ τὰ βέλτιστα, αἰτίας οὐκ ἀπῆλλακται δὴ πού διὰ τὸ πεπονηρεῖσθαι, οὐδὲ ταύτη μᾶλλον ἐπαινετέος ἢ κατ' ἐκείνο μεμπτέος ἢ πού γε ὅταν τις καὶ ἑαυτὸν καὶ ἕτερον καταβλάπτῃ, μᾶλλον δ' ἐν τῷ δοκεῖν βλάπτειν κάκεῖνον, τοῖς ἑαυτῷ λυσιτελοῦσιν ἐπιεικῶς πολεμῇ, τίς οὐκ ἂν τῷ τοιούτῳ δι' ἅμφω ταυτὶ νεμεσῶη δικαίως; ἡμεῖς τοίνυν εἰ μὲν τῆς πρὸς ἄλλους βλάβης χωρὶς ἡμῖν αὐτοῖς τὰ λυσιτελεῖν κατὰ τὸν σὸν ἐπορισάμεθα λόγον, Λεπτίνῃ, ζηλωτοὶ τινες ἂν εἴημεν· νῦν δὲ εἰ ἂς δεδώκαμεν δωρεάς τοὺς ἔχοντας τούτων ἀποστερήσομεν, ἀποστερήσομεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοῦ τε πιστεῦεσθαι τὸ λοιπὸν τοῦ τε προσδοκᾶν ἔτι παρ' ὄντινωνοῦν τὰ βελτίω. ^[5]

καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· ἐὰν μὲν ἂ τοῖς εὐεργέταις ἀπέδομεν, ταῦτ' αὐτοῖς ἐάσωμεν ἔχειν, οὐ μόνον τὰ δίκαια ποιοῦντες ἐσόμεθ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πρὸς τούτοις ἐπὶ τὰ ἴσα προτρέψομεν. ἐὰν δὲ, ὃ μὴ γένοιτο, ταῦτ' ἀφελώμεθα, οὐ μᾶλλον σφᾶς ἀδικήσομεν ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς, τῶν συμφερόντων ἀποστεροῦντες καὶ ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν· καὶ προσέτι δόξομεν ἢ τηνικαῦτα μὴ καλῶς βεβουλευῆσθαι ἂ μετ' ὀλίγον ἐμέλλομεν ἀφαιρεῖσθαι, ταῦτ' αὐτοῖς παρασχόντες, ἢ εἰ καλῶς βεβουλευόμεθα τότε, νῦν οὐ καλῶς ἀφαιρεῖσθαι. ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὲν ὅλως ἀστάτῳ δὴ τινὶ γνώμῃ πρὸς πάντ' ἐγνώκειτε χρῆσθαι καὶ κατὰ τὰς Εὐρίπου στροφᾶς ἐκασταχόσε τῶν πραγμάτων χωρεῖν, οὐδὲν ἀπεικὸς οὐ μόνον τὴν ὑπὲρ ἀτελείας χειροτονίαν ἀνελεῖν ἐθελῆσαι, ἀλλὰ καὶ πάντων ὡς εἶπεῖν τῶν καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις καλῶς ἐγνωσμένων ἐπίπροσθεν θέσθαι τοὺς τοῦ δεινὸς ἢ τοῦ δεινὸς φληνάφους. ^[5]

94 εἰ δὲ τὰ τοιαῦτα νοσεῖν καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς στασιάζειν ταῖς γνώμαις οὐδ' ἂν ὄναρ ἐνέγκοιτε, οὐκοῦν ἔως γ' ἂν εἰς Ἀθηναίους τελῆτε καὶ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν τουτὶ φρόνημα σώζητε, οὐδ' ἀτελείας περὶ οὐδὲν καινὸν οὐδ' ὅπωςτιοῦν ποτε ψηφιεῖσθε, κἂν μυριάκις διαρραγώσιν τινες, ἄνω καὶ κάτω λειτουργιῶν μεμνημένοι, ἀλλὰ τοῖς ὡς ἄριστα καὶ λυσιτελῶς δεδογμένοις ἐμμενεῖτε καθάπαξ. Σκοπεῖτε δὲ κάκείνως. τῶν πραγμάτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ μὲν οἷς οἴκοθεν παρεσκεύασται τὴν σύστασιν ἴσχει καὶ οὐ τοσοῦτον δεῖται πρὸς συμμαχίαν τοῦ χρόνου, τὰ δ' εἰ καὶ ἄλλως ἐνδεῖ, ἀλλὰ τὸ πόρρωθεν ἥρχθαι μέγιστον σφίσι πρὸς τὸ τιμᾶσθαι ξυναίρεται· ἔστι δ' ἂ τούτων μὲν ἀμφοτέρων μετέχει, τοῦ δὲ καὶ τιμᾶσθαι παρὰ πάντων οὐκ ἐξ ἴσης μετέχει, ἀλλ' οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δ' ἔλαττον χρῶνται, καὶ οἱ μὲν, οἱ δ' οὐ. ^[15]

96 τὸ δὲ πᾶσιν οἷς ἔξεστι τοὺς εὐεργέτας κοσμεῖν καὶ μηδὲν τῶν εἰκότων ἐλλείπειν οὕτως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' ἅμφω ταῦτα τοῦ παντὸς ἄξιον χρῆσθαι ὥστε καὶ ἄνθρωποι πάντες καὶ οἱ τὸν Ὀλυμπον οἰκοῦντες θεοὶ καὶ δαίμονες τὴν αὐτὴν περὶ τούτου φέρουσι ψῆφον καὶ συγχωροῦσι κατὰ ταῦτα, οἱ μὲν τοῦ μηδένα μὴ δεῖν τὸ παράπαν ἔτ' ἔχειν ἀγνωμονεῖν παράδειγμα τὸν Ἰξίονα καὶ τὴν Ἰξίονος τύχην προθέντες τῷ βίῳ, τοὺς δὲ οὐδὲ λέγειν ἔξεστιν ὁπόσου δὴ τινος τοὺς σφῶν ἀξιοῦσι γονέας καὶ παιδευτὰς, καὶ ὅπως τούτοις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασιν τὸν ἅπαντα τοῦ βίου κέχρηνται χρόνον, οὐ μόνον πλείστας καὶ μεγίστας καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ χάριτας αὐτοῖς ἐκτινύνντες καὶ σχεδὸν ὑπὲρ κεφαλῆς αἴροντες, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτοὺς, ὡς εἶπεῖν, τοὺς θεοὺς ἄγοντες σφᾶς. ^[5]

98 ὥσπερ οὖν τοὺς μὲν οὕτω διακειμένους οὐκ ἂν ἀγάσαιτό τις τῆς γνώμης, διὰ τὸ μηδὲν τι καινὸν, ἀλλ' ἂ τὸ εἰκὸς ἀπαιτεῖ πράττειν αἰρεῖσθαι, ἐὰν δὲ τὴν ἀναγκαίαν ἐλλίπωσι ταύτην φορὰν, τότε ἀδικίας ἐσχάτης ἀλώσονται, ὡς δέ μοι δοκεῖ καὶ περὶ τῶν ἄλλως εὖ πεπονθότων ψηφίζεσθαι χρῆναι. καὶ ὅπως ἐκεῖ μὴ τὴν φύσιν προΐσχη. εἰ γὰρ καὶ μείζων ἐπ' ἐκείνοις ἢ δίκη, ἀλλὰ τὸ τῆς ἀγνωμοσύνης δὴ που ταυτὸν, ἐάν τε περὶ φύσιν ἐάν τε ἄλλως ξυμβαίνει. οὐ γὰρ τοῦ στρατηγὸν ἀνελόντος ἡττων ἂν δόξειε φονικὸς ὁ τοῦτ' αὐτὸ στρατιώτην ὄντινοῦν εἰργασμένος, οὐδ' αὖ τοῦ τὰ ἱερὰ σεσυληκότος ὁ δημόσια κεκλοφώς· ἐπεὶ μηδὲ νόμον μᾶλλον ἐροῦμεν τὸν τοῖς προδόταις ἐπεξιόντα ἢ τὸν παρὰ τῶν τοιχωρυχούντων λαμβάνοντα δίκην.

^[15]

100 Καὶ νῦν ἡμεῖς οἷς τοὺς εὐεργέτας δωρούμεθα καινὸν οὐδὲν δρῶντες, ἀλλὰ τὰ γινόμεν' ἀποδιδόντες, οἷς ὧν παρέσχομεν ἀποστερήσομεν σφᾶς, μειζόνως ἀδικήσομεν, εὖ οἶδα, ἢ εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς εἰσηνέγκαμεν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀγνωμοσύνης ἂν ἦν, τὸ δ' ἀδικίας, εἶπερ ἂ παρ' ἡμῶν δικαίως εἰλήφασιν, τούτων ἀδίκως ἀποστερήσονται. τοσοῦτον δ' ἀδικία μείζων ἀγνωμοσύνης, ὡς μόριον ἀδικίας τοῦτ' εἶναι· οὐ γὰρ πᾶς ἀδικῶν ἤδη καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἐστὶν ἀγνώμων, ἀλλ' ὁ πρὸς τούτους ἀγνωμονῶν αὐτὸ τοῦτ' ἀδικεῖ μόνον, τὸ μὴ τὰ προσήκοντ' αὐτοῖς πράττειν αἰρεῖσθαι· οὐκοῦν τὸ μὲν μισεῖται, ἀδικίας δὲ κολαστὰς ἴσμεν τοὺς νόμους. ^[10]

- 102 εἴτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ μὴ παρασχόντες ἠγνωμονοῦμεν ἄν, ταῦτα μετὰ τὸ παρασχεῖν ἀφελόμενοι τοιοῦτον καθ' ἡμῶν βουλευσόμεθα λόγον πᾶσι γενέσθαι, ὡς Ἀθηναῖοι τοῦλαττον ὡς κακὸν φυλαξάμενοι ἐκόντες ὄντες τῷ μείζονι περιέπεσον; μηδαμῶς. ἔτι τοίνυν ὁ μὲν παρ' ὧν εὖ ἐπεπόνθει, τούτους οὐκ ἐθέλων τοῖς ἴσοις ἀμείψασθαι ἀγνωμοσύνης ἅμα καὶ ἀδικίας ἔγκλημα φέρεται, ὁ δ' ἃ δέδωκεν ἀφαιρούμενος πρὸς τῷ τούτοις ἐνέχεσθαι καὶ τὴν τοῦ μὴ τὰ δέοντα πράττειν εἰδέναι δόξαν ἑαυτῷ δὴ που προσάπτει, καὶ προσέτι σκαιότητος καὶ περιεργίας. δι' ὧν γὰρ ἃ δέδωκεν ἀφαιρεῖν αὐθις οἴεται δεῖν, λογίζεσθαι πᾶσιν ἐξ ἀνάγκης ξυμβαίνει ὡς ἢ μὴ γνώμης εὐθύτητι παρέσχεν ἐκεῖνα, ἀλλ' ὅπως μειζόνως τούτους οἷς ἀποστερήσει λυπήση ἢ εἰ μὴ, τοῦτο λειπόμενόν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης, ὡς οὐ μετὰ λογισμοῦ τότε παρέσχεν, ἐπεὶ πάλιν ἐκτὸς αἰτίας ἀφείλετο. ^[5]
- 104 τὸ γὰρ μηδ' ἥστινοσοῦν ἐπαιγούσης ἀνάγκης· ἀνάγκη δὲ οὐδὲ θεοὶ, φασί, μάχονται· ἐτοίμως ἐφ' ἑτέρ' ἄττα μεταχωρεῖν τεκμήριόν ἐστι θαυμαστὸν τοῦ τε καθάπαξ ἀβεβαίου τῆς γνώμης τοῦ τε μηδὲν ἐξ ἀρχῆς βεβουλεῦσθαι, ὥσπερ αὖ κραταιᾶς εὖ μάλα καὶ μετὰ λογισμοῦ καὶ ψήφου τοῖς πράγμασιν ἐγχειρούσης τὸ μηδὲν εἰκὴ μεταβάλλειν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐγνωσμένοις ἐμμένειν. εἶεν. Λεπτίνη, σὲ δ' ἄν τις ἔρηται τοῦ χάριν θυσίαις καὶ τελεταῖς τοὺς θεοὺς καὶ προσόδοις τιμῶμεν, εἰ μὲν ὧν παρ' αὐτῶν εὖ πεπόνθαμεν μόνων ἐρεῖς, οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖς, εἰ δὲ τοῦθ' ἅπασι δῆλον ὡς ἐφ' ἑκάτερον ταῦτα βλέπει καὶ οὐ μόνον τῶν παρελθόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων δι' αὐτῶν ποιούμεθα πρόνοιαν· τὰ μὲν ὅπως εὖ μάλα παρέσται δεόμενοι καὶ μετὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ βελτίονος, τῶν δὲ χάριν εἰδότες, καὶ πρὸς τὰ ἴσα καὶ μείζω παρακαλοῦντες· τί καινὸν, εἰ καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ταυτὸν τοῦτο ποιεῖν οἴομεθα δεῖν, ἐπεὶ καὶ πρώτους εὐεργέτας ἅπαντες ἴσμεν θεοὺς, καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς συστησάμενους τότε τὸ πᾶν, καὶ ὡς τῇ διηγεκεῖ διὰ πάντων προνοίᾳ συνέχοντας τοῦτ' ἀεὶ καὶ κοσμοῦντας καὶ χαίροντας τῷ προσρήματι τούτῳ μᾶλλον ἢ πολυτελείαις ἐναγισμάτων; ὥστε τοῦτον τὸν τρόπον ταυτὸν ἐστὶν εἰς εὐεργέτας καὶ εἰς θεοὺς ἀμαρτεῖν. ^[10]
- 106 καὶ μὴν ἄνθρωποι μὲν ἀπάντων εἰσὶν ἐνδεεῖς, θεοὶς δὲ μηδενὸς δεῖ τῶν ἀπάντων, ἅτ' οὐσι χορηγοῖς τῶν ἀπάντων· ἀλλ' ἦν τὰ παρ' ἡμῶν ποτ' ἐλλείπη καὶ μὴ τὴν νομιζομένην ταύτην εἰσφέρωμεν εἰσφορὰν, ἐναγεῖς εὐθὺς ἡμεῖς καὶ μιαροὶ καὶ προδόται τοῦ θείου καὶ κακῶν κάκιστοι, καὶ δεῖ δοῦναι δίκην, κατὰ τὸν Σωφρονίσκου Σωκράτη. ^[5]
- 108 εἰ τοίνυν τοῖς μηδενὸς δεομένοις θεοῖς τοσούτων ἐσμέν ὀφειλέται, καὶ πάντων ἀναγκαιοτάτος οὗτος ἔρανος, πόσον τι χρὴ τοῦτ' εἶναι τοῖς πάντων δεομένοις ἀνθρώποις; Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα ἐκεῖνο λέγω, μάλιστα πάντων ἡμῖν διαφέρον, ὡς εἰ καὶ τῶν δικαίων ἥκιστ' ἐτύχχανεν ὃν τὸ τοὺς εὐεργέτας δὴ που τιμᾶν, καὶ ἃ παρεσχόμεθ' αὐτοῖς, ταῦτ' εἰς ἅπαν ἔχειν ἔαν, ἡμεῖς δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἂν τῆς συνήθους ἐξέστημεν μεγαλοψυχίας καὶ τοῦ παντὶ τρόπῳ κοινῇ πάντας ἐκ τῶν δυνατῶν εὖ ποιεῖν προθυμεῖσθαι εἰκότως. οὐ γὰρ ἐστὶν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν λόγος χρημάτων οὐδ' εἰστισοῦν, καθάπερ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ θαυμαστῆς τινος δόξης καὶ τοῦ φιλανθρώπους ἐκ περιουσίας διὰ πάντων ἅπασιν εἶναι. τεκμήριον δ' ἐναργὲς τὸ πάλα μὲν ἡμᾶς πάνυ τοι πλείστων εὐπορηκέναι χρημάτων, πάντα δὲ ταῦθ' ὑπὸ φιλοτιμίας προέσθαι καὶ τοῦ θαυμάζεσθαι βούλεσθαι, μίαν ὡς ἀληθῶς ἠγουμένους περιουσίαν τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις δαπάνῃ, τά τε ἄλλα καὶ ὅτι χρήματα μὲν ὑπόκειται τύχῃ, φιλοτιμίας δὲ ἀθάνατός ἐστιν ἢ κτήσις καὶ τὸ κλέος αὐτῆς οὐ ποτ' ὀλεῖται· ἥς οὐτ' οὖν τινὲς πω τῶν πάντων οὐδ' ἐπὶ σμικρὸν ἀμφισβητεῖν ἔσχον ἡμῖν οὐθ' ἡμεῖς κίνδυνον πώποθ' ὄντινοῦν ἐξέστημεν ὑπὲρ ταύτης, ἀλλὰ καὶ σωμάτων καὶ χρημάτων κοινῶν τε καὶ ἰδίων καὶ πάσης ἥστινοσοῦν ἄλλης παρασκευῆς δι' αὐτὴν ταύτην ἠφειδοῦμεν ἡδέως. ^[10]
- 110 ὅθεν σεσώκαμεν μὲν Ἡρακλείδας κινδυνεύοντας ὑπ' Εὐρυσθέως παντάπασιν ἐκτετρίφθαι, καὶ δι' ἡμῶν εὐρομένους αὐτόν τε ἀμύνασθαι καὶ τῆς Λακεδαιμόνος αὐθις μετὰ πολλοῦ τοῦ

κρείττονος ἐπιβῆναι· σεσώκαμεν δὲ οὐ μόνον τὸν περὶ Θήβας ἡτυχηκότα καὶ τῆς Σφιγγὸς
καθαίρετην Οἰδίποδα τὸν Λαΐου, ἐξεληλαμένον μὲν Θηβῶν τε καὶ πάσης τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τοῦ
συγγενοῦς Κρέοντος, καταφυγόντα δὲ ὡς ἡμᾶς, καὶ μεγίστης ἀξιοθέντα προνοίας· ἀλλὰ καὶ
Θηβαίους αὐτοὺς, ὕστερον κακῶς ὑπὸ τῆς φρουρᾶς τῆς Λακωνικῆς διακειμένους. ^[5]

112 καὶ μὴν καὶ Ταναγραίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς μὲν στάσει χρησαμένοις καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ἤδη
χωροῦσι, Ταναγραίοις δὲ ὑπὸ Θηβαίων ἐξωκισμένοις γεγονάμεν ἐν καιρῷ, τοῦ μὴ διεφθάρθαι
καθάπαξ αἵτιοι μετὰ τοὺς θεοὺς αὐτοῖς καταστάντες. ταυτὸ δὲ τοῦτο Μεσσήνιοι καὶ Πλαταιεῖς
ἔχουσι λέγειν, οἱ μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Θηβαίων κατασκαφέντες, ὅφ' ἡμῶν δὲ σωθέντες,
οἱ Πλαταιεῖς, τοῖς δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατασκαφεῖσι τὰ μέγιστα ξυνηράμεθ' ἡμεῖς, καὶ νῦν
εἰσι Μεσσήνιοι διὰ τὴν πόλιν. καὶ σιωπῶ Δρύοπας καὶ Πελασγοὺς καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, οὓς
ἐδέξατο μὲν κινδυνεύοντας, οὕτω δ' ἄντ' ἀγαθοῦ του δαίμονος σφίσι κατέστη ὡς ἐπιλελῆσθαι
δι' ὧν εὖ πεπόνθασι καὶ τῶν συμφορῶν. Καὶ οὐχὶ πάλαι μὲν οὕτω πρὸς πάντας θαυμαστῶς καὶ
μεγαλοψύχως ἔσχεν ἡ πόλις, νῦν δὲ ὡς ἐτέρως καὶ παρὰ πολὺ τῶν προγόνων καὶ τῆς
ὑποθέσεως ἀναξίως, ἀλλὰ χθὲς καὶ πρώην ἐπὶ τῶν Μηδικῶν, τοῦ μὲν βαρβάρου μεγάλων καὶ
ὧν οὐκ ἂν τις ἥλπισεν ἡμᾶς ἀξιοῦντος, ἐφ' ᾧ συμμαχοὺς αὐτῷ προσλαβεῖν δεδυνῆσθαι, τῶν δ'
αὖ Λακεδαιμονίων ἐτέρωθεν ἐν τούτῳ δέους διὰ ταῦτα μάλιστα καταστάντων, ὡς καὶ παῖδας
ἡμῖν καὶ γυναῖκας καὶ πρεσβύτας, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾗ, διὰ πάντων εὖ ποιεῖν ὑπεσχησθαι,
ποίους τινὰς παρέσχομεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πῶς τουτοισὶ διετέθημεν δὴ που; τοῖς μὲν γὰρ ὡς
ἀνάξια τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως καὶ φιланθρωπίας δι' ὧν ἐπηγγέλλοντο βεβουλευμένοις
μεμψάμενοι, τοῦ δ' ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦντος οὐδ' ἀκοῦσαι ὅλως οὐδ' ὅπωςτιοῦν
ἀνασχόμενοι, τὸν μὲν αἰσχυρῶς ἀναχωρῆσαι τῆς Ἑλλάδος παρεσκευάκαμεν, τοὺς δὲ μετὰ τῆς
Ἑλλάδος ἐξειλόμεθα τῶν κινδύνων. ^[5]

116 πάλιν τοίνυν κοινῇ πάντες ξυνεισενεγκεῖν Λακεδαιμονίοις τὰ χρήματ' ὠήθημεν δεῖν, ἅπερ
ἐδανείσαντο μὲν παρ' αὐτῶν οἱ τριάκοντα κατὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ· ὡς δὲ τὰ πράγματα κατέστη
καὶ Λακεδαιμόνιοι ταῦτ' ἀπῆτουν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀποδοῦναι τοὺς δανεισαμένους ἡξίου
καὶ διαλύσασθαι κατὰ τὸ εἶκος, αὐτοὶ δ' οὗτοι τοῦτ' ἂν πρῶτον γνῶρισμα τῆς ὁμονομίας ἐβόων
γενέσθαι, ἐὰν ὁ δῆμος ἅπας ἐκτίσῃ. ^[10]

118 Ὅτε τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μηδ' ἡστινοσοῦν προὔπηργμένης ἀνάγκης, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ
φιλανθρωποτάτου μόνου τῆς γνώμης τὰ τοιαῦτα πράττειν τῶν καλλίστων ἐδόκει, καὶ
διαγεγόνάμεν τὸν ἅπαντα χρόνον τὴν καλλίστην ταύτην καὶ λυσιτελεστάτην καὶ μόνην
προσῆκουσαν ἀνθρώποις φιλοτιμούμενοι, νῦν ἀμφοτέρων ὄντων, τοῦ τε τὰ δίκαια πράττειν
ἀνάγκην εἶναι τοῦ τε κεχρησθαι τῇ γνώμῃ, καὶ μὴ τὴν ἐξ ἀρχῆς θαυμαστὴν ταύτην ἔνστασιν
ἐγκαταλιπεῖν, ἔπειτ' οὐκ ἐθελήσομεν; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον τοῖς μὲν ἡμετέροις αὐτῶν κινδύνους
ἐξαίρεσθαι τοὺς ἄλλους ἐθέλειν κινδύνων, ἅμφω δὲ ἐξὸν ἔχειν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ πάσχειν
ὑπ' ἄλλων, καὶ τοὺς ἄλλους ὅφ' ἡμῶν ἀξιοῦσθαι τῶν ἴσων, εἴτ' ἀμφοῖν ἐστερησθαι δεδέχθαι,
καὶ τοὺς μὲν τὰ δεινότατα πάντων εἰργασμένους τὴν πόλιν καὶ μηδ' ἦντινοῦν ὑπερβολὴν
ἐλλελοιπότας κακίας, ὡς μηδ' ἀδακρυτὴ μνημονεύειν ἐξεῖναι, τοσαύτης δὴ τινος διὰ τὴν
ὁμόνοϊαν σπουδῆς ἀξιώσαι, ὡς καὶ μεγίστην ὑπὲρ αὐτῶν ὑποστῆναι χρημάτων δαπάνην· τοὺς
δ' ἡμετέρους εὐεργέτας καὶ φίλους, καὶ οἷς ἀνάγκη δι' αὐτὸ τοῦτο τὰ πλείστου φασὶν ἄξια
χρησθαι, τούτους, δικαίους ὄντας καὶ μείζονος ἥς νῦν παρ' ἡμῖν ἀπολαύουσι τυγχάνειν
προνοίας, ἡμᾶς δὲ καὶ ἃ σφίσι δεδώκαμεν, ὡς μηδεὶν ὄντας ἀξίους, ἀφελεῖν ἐθέλῃσαι; καὶ τίς
οὐκ οἶδεν ὡς οὕτω γ' ἂν τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς ἀνίγνισμα πέσοι, νῦν μὲν οὕτως, νῦν δ' ἐκείνως
ἔχοντας, μᾶλλον δὲ οὐδετέρως, ἐπεὶ καὶ οὕτω κάκείνως; Καὶ μὴν ἅπας μὲν νόμος, δι' ὧν τοῦ
κοινῇ λυσιτελοῦντος διὰ πάντων φροντίζει, εὖ πράττειν τοὺς χρωμένους παρασκευάζει, τὰ τε
ἄλλα καὶ τὸ ταῦτά διὰ τέλους φρονεῖν· ὅπερ εὐπραγίας ὡς ἀληθῶς ἴδιον. ^[10]

122 οὗτος δὲ μηδένα τούτου ποιούμενος λόγον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ κοινῇ συμφέρον καινοτομῶν ἃ μὴ δεῖ, ἐν τοῖς μεγίστοις καταβλάπτει τὴν πόλιν, οὐ μόνον ἀσύμφωνον αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν καθιστὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν πάνυ τοι προσηκόντων ἀποστερῶν καὶ ὧν πᾶς τις ἂν αὐτῇ τυγχάνειν εἰς ἅπαν συνεύξαιτο. τί δ' ἂν εἴη κατ' εὐχὴν πόλεσι μᾶλλον ἢ τὸ φίλους καὶ εὐεργέτας ὁσημέραι κεκτῆσθαι; ὧν οὗτος, εἰ κύριος ἔσται, ταύτην καθάπαξ ἀπάγων, εἰ μὴ τοῦτ' ἔσται, τούτων αὐτὴν καθάπαξ ἐμπλήσει. εἰ τοίνυν τὸ μὲν τουτονὶ λελυκέναι συνίστησιν ἡμῖν τοὺς γνωρίμους εἰς ἅπαν καὶ προσέτι πλείους ποιεῖ, τὸ δ' αὖ σῶζειν ἐθέλειν ἡμῶν τούτους ἀφίστησι, τοσοῦτῳ κάλλιον καὶ λυσιτελέστερον καὶ πρὸς αὐτῆς ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως μᾶλλον λύειν τοῦτον ἢ σῶζειν, ὅσῳ τὸ τυγχάνειν εὐεργετῶν τε καὶ φίλων ἢ τούτων παντάπασι στέρεσθαι. [15]

124 οὕτως ὁ σὸς νόμος, Λεπτίνη, καθάπαξ ἀσύμφορος ὧν καὶ τὸ ξύμπαν εἶπεῖν οὐδὲν ὑγιές, ἐν τούτῳ μόνῳ πρὸς ὄνησιν ἔσται τῇ πόλει, ἐὰν μηκέτ' ἢ τοῦ λοιποῦ· αὐτός τε γὰρ ταυτηνὶ δώσει τὴν δίκην, μηδὲν χρηστὸν ἔχων ὅλως, καὶ παρασκευάσει τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν μὴ ποτ' ἂν ἐθελῆσαι τηλικαῦτα ληρεῖν. Χωρὶς δὲ τούτων σκέψασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αὐτοῦ τε τούτου καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρχόντων νόμων τὸ διάφορον, ἵν' εἰδῆτε σαφῶς ὅτι τοσοῦτον οὗτος δεῖ τουτοῖσι παραβάλλεσθαι καὶ φέρειν εἰς ἴσα, ὡς μηδὲ δίκαιος ὧν ὅλως νόμος κεκλησθαι. εἰ γὰρ οἱ μὲν τοσοῦτον τῶν εὐεργετῶν λόγον ποιοῦνται ὡς μὴ μόνον τῶν ἴσων αὐτοὺς ἀξιοῦν, ἀλλ' ὡς ὑπάρξαντας ἀγαθοῦ καὶ πλέον ἢ προσῆκε τιμᾶν, ὁ δὲ πᾶν τούναντίον καὶ ὧν εἰλήφεσαν ἐκπεσεῖν συμβουλεύει, ἀνάγκη πᾶσα τῷ μὲν ὡς δυσχερῇ καὶ ἀσύμφορα καὶ πρὸς τοσοῦτον ἀτοπίας ἰόντα ὡς μηδ' εἰς ἀκοὴν πώποτ' ἀφίχθαι νομοθετοῦντι μηδὲ προσέχειν ὅλως τὸν νοῦν, ἀλλ' αὐτοῖς οἷς φάσκει χαίρειν τοῦτον ἑᾶν· τοὺς δ' οἷς πάντας τοὺς ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώπους καὶ προσέτι τὴν φύσιν αὐτὴν συμψήφους ὧν λέγουσιν ἴσχουσι, μὴ μόνον στέργειν τε καὶ θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ συνήδεσθαι σφίσιν, οὕτως ἄριστα πάντων ἔχουσι. [5]

126 πρὸς δὲ κακείνῳ νόμον ἐξούλης λάχοι τις ἂν εἰκότος αὐτῷ. οἱ μὲν γὰρ εἰ καὶ διάφορα καὶ περὶ ὧν ἂν εἴποι τις φθέγγονται, ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς ἓν μόνον πάντες ὁρῶσι τὸ τῶν πόλεων κέρδος, διὰ τοῦτο καὶ τῆς αὐτῆς προσηγορίας μέτεστι πᾶσι, καὶ τοῦτο κοινὸν κατὰ πάντων κεκράτηκεν ὄνομα νόμοι. ὁ δὲ μηδενὶ τούτων τὰ τοιαῦτα ζυμβαίνων πῶς ἂν ἔχοι λόγον κἂν τῷ καταλόγῳ τούτων τετάχθαι; μᾶλλον δὲ τοῦτ' ἂν εἴη γε σῶζον λόγον, εἰ ὅν τρόπον τοὺς μὲν ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ὄντας τιμῶμεν καὶ σωτῆρας καὶ καθηγεμόνας τοῦ βίου μετὰ τοὺς θεοὺς ἄγομεν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοῦτον ὡς καθ' ἡμῶν ὄντα παντάπασι παύσομεν. [5]

128 εἰ γὰρ ἐπανόρθωμα κακῶν ἅπαντες εὖ ἔχοντες νόμοι, ὁ μηδὲν τι τοιοῦτον ἰώμενος τὸ παράπαν, ἀλλὰ καὶ στασιάζειν πρὸς τοὺς εὐεργέτας παρασκευάζων τὴν πόλιν, ταυτὸν δὲ εἶπεῖν καὶ αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, πῶς οὐκ ἐν Ἑρινύος ἡμῖν ἔσται μοῖρα, παραμένων τῷ βίῳ; ἔπειτα καὶ πάνδεινόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τυράννου καὶ νόμων παντάπασιν ἐναντίων ὄντων, καὶ τῶν μὲν τὰ δίκαια πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἐκ παντὸς τρόπου ποιεῖν προτρεπόντων, τοῦ δὲ καὶ ἅς εἰλήφεσαν δωρεὰς μετὰ καὶ τῶν ὄντων αὐτῶν προσαποστεροῦντος· ὁ νῦν Λεπτίνης μηδὲν αἰσχυρόμενος γράφει· ἔπειθ' ἡμεῖς νομοθέτην τουτονὶ προσεροῦμεν, ἐφ' ὃν τύμpana καὶ κύφωνας, τὸ τῆς κωμωδίας, διὰ ταῦτ' ἔδει καλεῖν, ὡς τοῦ τῆς πόλεως καταψευδόμενον ἦθους, καὶ ταύτην ἐκπολεμοῦντα πρὸς οὐς ἥκιστ' ἐχρῆν; Ἡδέως δ' ἂν σου, Λεπτίνη, πυθοίμην, ἐὰν ἦν παρά του χάριν εἰλήφεις, ταύτην ἔπειτ' ἀφαιρεθῆς, πότερον δυσχερανεῖς ἢ μή; μᾶλλον δὲ εἰ μὲν, ὅτε ταύτην εἰλήφεις, οὐ προσεῖχες ὅλως τὸν νοῦν, πρῶτον μὲν οὐκ οἶδ' ὅτου χάριν εἰλήφεις· οὐ γὰρ οἷόν τε ταύτην λαβεῖν μὴ περὶ πλείστου ποιούμενον. [10]

130 πλὴν, εἰ βούλει, δεδόσθω μήτε τότε μηδένα ταυτησὶ πεποιῆσθαι λόγον μήτε νῦν ἀφαιρεθέντα δυσχερανεῖν.

132

εἰ δ' ἐπὶ τὸ λαβεῖν εἶχες ἀσμένως, ὥσπερ οὖν εἶχες καὶ οὐδεὶς ἀντερεῖ, καὶ πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν, εὖ οἶδα, δυσχερανεῖς, καὶ μάλιστ' εἰ καὶ πρότερος αὐτὸς εὖ ποιήσας τοῦτον ἐτύγχανες. εἴθ' ὦν οὐκ ἂν ποτ' αὐτὸς ἔλοιο πεπειρᾶσθαι, ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν ἐτέρους παθεῖν ἀξιοῖς, καὶ μόνος τῶν πάντων νομοθετεῖν οἷε δεῖν ἃ καὶ εἰ πόρρωθεν ἐτύγχανε νομισθέντα, ὡς μηδὲν ὅλως πρὸς ἡμᾶς ὄντα διαγράφειν ἔδει καθάπαξ, καὶ μᾶλλον νόμον τιθέναι τῷ καὶ εἰσαυθις ἐπιχειρήσονται τούτοις θανάτου τιμᾶν; καὶ εἰ μὲν ὑφ' ὅτουοῦν αὐτὸς ὕβρισμένος ἐτύγχανες, οὐκ ἂν ποτ' ἴσως ἠνέσχου, ἀλλ' ἡμυνας ἂν ἐκ τῶν ἐνόντων σαυτῷ· σὺ δὲ τοὺς τε νῦν ὄντας ἡμῶν τοὺς τε ἐσομένους εἰς ὄνειδος δι' ὧν νομοθετεῖς καθιστὰς, ἔπειτ' οὐκ ἄγεις ἐν ψήφοις; ἐὰν γὰρ ἅ τις ἐπαγγειλάμενος τύχοι, ταῦτα μὴ δοὺς ὡς εἰς ἀπατεῶνας τελῶν πολλοὺς ἴσχει τοὺς κατηγοροῦς, ὁ καὶ ἃ δέδωκεν ἀφελόμενος τίν' οὐκ ἂν παρὰ πάντων δέξαιτο μέμψιν; Ἐχρῆν τοίνυν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχρῆν, ἐπεὶ καὶ φύσει καὶ χρόνῳ συγκεκληρωμένον ὥσπερ ἄνωθεν ἔχομεν πάντες εὖ ποιεῖν μᾶλλον ἢ εὖ πάσχειν αἰρεῖσθαι, καὶ πρὸς τοὺς νῦν ἀτελεῖα χρωμένους κατὰ ταῦτα διακεῖσθαι καὶ πρὶν ὑπ' αὐτῶν ἡμᾶς εὖ πεπονθέναι, ταύτης αὐτοῦς ἀξιῶσαι. ^[5]

134 ὅτε δ' ὑπ' αὐτῶν πρόσθεν ἡμεῖς εὖ πεπονθότες ἔπειτα ταύτης αὐτοῦς ἠξιώκαμεν, ἐθελήσομεν πάλιν αὖ ταύτην αὐτοῦς ἀφελέσθαι, ὥσπερ ἐπὶ ῥητοῖς δεδωκότες, ἢ ἡμῶν αὐτῶν ὅτι παρέσχομεν καταγνόντες; καὶ τίνα περὶ ἡμῶν αὐτῶν τοῖς Ἑλλήσι δώσομεν δόξαν, οἱ μεγαλοψυχίας ἐκασταχοῦ γῆς ἴσχοντες ὄνομα, καὶ οὕτω φανερώτατα πάντων ἀνθρώπων δι' ἀρετὴν ὑπὸ θεῶν σπουδασθέντες ὡς καὶ λιμοῦ ποτε κατειληφότος τὴν οἰκουμένην πᾶσαν σχεδὸν καὶ Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις τὸν Πύθιον ἀνελεῖν οὐκ ἂν τὸν λιμὸν ἄλλως πεπαῦσθαι εἰ μὴ Ἀθηναίων ὑπὲρ πάντων εἰς οὐρανὸν χεῖρας ἠρκότων; πρὸς γὰρ τῷ τῆς ἐσχάτης ἀγνωμοσύνης εἶναι τὴν τῶν διδομένων ἀφαίρεσιν, καὶ ἦν ἀτέλειαν νῦν ἴσχουσιν οὗτοι, οἴκοθεν καὶ παρ' ἑαυτῶν ἴσχουσι ταύτην, οὐ χάριν ἡμετέραν λαβόντες, ἀλλ' ὧν εἰς ἡμᾶς ἔδρασαν ἀγαθῶν ὥσπερ τινὰ ταύτην ἀντειληφότες μισθόν. ^[5]

136 οὐκοῦν ἐὰν ἀφέλωμεν ταύτην αὐτοῦς, πρῶτον μὲν οὐχ ἃ χαριζόμενοι σφίσι παρέσχομεν, ταῦτα τούτους ἀφαιρησόμεθα δὴ που, ἀλλ' ὧν κατὰ τὸν τοῦ δικαίου λόγον εἰσὶ κύριοι, τούτων στερήσονται· ἔπειτα καὶ οἷς ἡμᾶς εὖ πεποιήκασιν οὗτοι, ταῦτ' εἰκότως ἀνταπαιτήσουσι, καὶ πολλῷ δικαιοτέρων ἢ ἡμεῖς, εἴπερ ἡμεῖς μὲν μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες τούτοις μηδὲ μεμφόμενοι, ἀλλ' ἐκόντες ὄντες ἐνταῦθ' ἤξομεν, οἱ δὲ καὶ ἄκοντες καὶ τὸ παράλογον τοῦτο ἐπικαλοῦντες ἡμῖν. ^[10]

138 ὥστε λάθοιμεν ἂν δι' ἡμῶν αὐτῶν ἐπὶ τουτουσὶ τὸ ξίφος ὠθοῦντες, μᾶλλον δ' αὐτοῖς ἐπηρεάζειν ἐθέλοντες τοσοῦτον ἡμᾶς καταβλάψομεν, ὅσον οἱ μὲν ἅ γ' ἔσχον ἐν δίκῃ, τούτων οὐκ ἐν δίκῃ στερήσονται, ἡμεῖς δὲ οὐχ ὅσον ἀπατεῶνες δόξομεν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὧν πρόσθεν παρ' αὐτῶν ἀπελάυσσαμεν, τούτων διὰ τὴν εἰς αὐτοῦς ἀγνωμοσύνην ὑφέξομεν δίκην δικαίως, τὴν εἴσπραξιν. Ὅσῳ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τοῖς καλλίστοις ἐπιχειρεῖν ἐν τῷ βελτίονι κεῖται ἢ τὸ μηδὲν χρηστὸν πράττειν αἰρεῖσθαι, τοσοῦτῳ δεῖ μᾶλλον ἡμᾶς τὴν πρὸς αὐτοῦς πίστιν διὰ τέλους φυλάττειν ἢ κεκινηκέναι ταύτην βεβουλῆσθαι, ἀλλὰ μὴν εἴ γε οὕτω προεισενεγκόντες ἡμῖν οὕτως ἀτιμασθήσονται, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς τὸ παράπαν ἀρκέσει τὸ γοῦν χαρίτων ὑπῆρχθαι, τί ποτ' ἂν ἔμελλον πείσεσθαι μηδὲν ὅλως προεισενεγκόντες; οὐς ἐχρῆν, εἰ μὴ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν πρὸς ἅπαντας μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ πεφυκὸς χαρίζεσθαι, μὴ ταῦτα μόνον εἰς τέλος, ἀλλὰ καὶ πλείω πρὸς τούτοις ἔχειν; τούτων δ' ὁμοῦ συνιόντων, Ἡράκλεις, εἰς μηδὲν ἐξ αὐτῶν τούτοις ὄνησις ἔσται, ὧν θάτερον ἤρκεσεν ἄν; ἄνευ δὲ τούτων εἰ, ὅτε παρ' ὑμῶν ἠξιοῦντο τῆς ἀτελείας, ἔφασαν δεδιέναι μὴ μετ' ὀλίγον αὐτοῦς ταύτην ἀφέλῃσθε, οὐ μόνον μανίας ἂν εἴλετ' αὐτοῦς, οὕτως ἔχοντας γνώμης, ἀλλὰ καὶ ὡς τῆς προαιρέσεως ὑμῶν καταψευδομένοις ἐπετιμᾶτε. ^[10]

- 140 εἴθ' ἃ τουτοῖσι δεδιόσιν ἐνεκαλεῖτ' ἄν, ταῦθ' ὑμεῖς ἐκόντες ἔλοισθ' ἄν πεπονθέναι; καίτοι οἱ μὲν τοιαυτὶ προῖσχύμενοι τότε οὐ παντελῶς ἀσύγγνωστ' ἄν λέγειν ἐδόκουν, ἡμῖν δ' οὕτω διατεθεῖσιν οὐδ' ἥτισοῦν παρ' οὐδενὸς παραίτησις ἔσται, ἀλλὰ καὶ ἀπιστήσουσιν ἅπαντες, εὖ οἶδα, ὁμοῦ μὲν τὴν ἡμετέραν μεγαλοψυχίαν, καὶ πρὸς τοὺς πονηροτάτους εἰδότες, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἀμηχάνων νομίζοντες εἶναι τοὺς τῶν δεόντων πᾶσιν ἀπλῶς καθεστηκότας συμβούλους ἡμᾶς ἔπειτα καθ' ἡμῶν αὐτῶν συμβούλῳ τῷ Λεπτίνῃ κεχρησθαι, ὡς ταῦτ' ἔχειν ψηφίζεσθαι.
[15]
- 142 Ἄλλ' ἐκεῖσε πάλιν ἐπάνειμι. εἰ, ὅτ' αὐτοὺς ἀντευποιεῖν ὤεσθε δεῖν, οὗτοι τοῦ μὴ μεταβαλεῖν ὅρκους ἀπῆτουν, πάντως ἄν εἴξατε τῇ προκλήσει· ἀχθόμενοι μὲν σφίσι τοῦ μὴ πιστεῦεσθαι, ἀπειπεῖν δὲ οὐκ ἔχοντες ὅλως τοῦ μὴ τὸ δέος βεβαιῶσαι καθάπαξ. οὐκοῦν ἄτοπον ἂν τότε τοῖς ὅρκοις ἐπιστώσασθε ἄν, ταῦτα νῦν ἄνευ ὅρκων μὴ ἐθελῆσαι φυλάξαι, καὶ ταῦτα τοῦθ' ὡς ἀληθῶς κάλλιον ὄν καὶ πρὸς δόξαν μᾶλλον ὑμῖν, εἴπερ τότε μὲν ὑπὸ τῆς τῶν ὅρκων ἀνάγκης ἐδοκεῖτε φυλάττειν, νῦν δὲ καὶ χωρὶς τῆς ἐκείθεν ἀνάγκης τοῦτο ποιοῦντες γνώμης ἀρίστης καὶ μάλισθ' ὑμῖν προσηκούσης φέροισθ' ἄν δόξαν. ἐμοὶ δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θαυμάζειν ἔπεισιν, εἰ διαβαλλόντων μὲν τινων ἡμᾶς οὐκ ἄν ἡνεσχόμεθα δὴ που, ἀλλὰ καὶ προσελάχομεν ἄν τούτοις ὕβρεως δίκην, αὐτοὶ δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς τὰ πάντων αἴσχιστα διαβαλεῖν ἐθελήσομεν.
[15]
- 144 ὅταν γὰρ τοῖς μὲν ἐν οἷς ἐπηγγείλαντο τὸν δῆμον ἡπατηκόσιν, ἐὰν, ὡς ὁ νόμος κελεύει, κριθέντες ἀλῶσι, θανάτου τιμῶμεν, ἡμεῖς δὲ καὶ ἃ δεδώκαμεν ἀφελώμεθα, πῶς οὐχ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπιβουλεύειν δόξομεν, ἐφ' ἃ τοὺς ἄλλους ἀξιοῦμεν θανάτου, ταῦθ' ἐκόντες ἡμᾶς εἰργασμένοι; ὁ μάλιστα πάντων ἡμᾶς φυλάξασθαι δεῖ, οὐ μόνον ὅτι τοῦ πράττειν ἂν δεῖ μάλιστα πάντων ἡμῖν δεῖ, ὅσῳ καὶ θεοφιλεῖς μάλιστα πάντων ἡμεῖς, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦτο, μάλιστα πάντων δεῖν, συγγνώμης ἀπῆλλακται. καὶ δικαίως. ὁ μὲν γὰρ ὅτιοῦν ἀδικῶν κατ' αὐτὸ τοῦτο μόνον ἴσχει τὴν μέμψιν, ὁ δ' ἂν παρ' ἄλλοις ὡς κάλλιστα τιμωρεῖται, τούτοις ἐκὼν ἐνεχόμενος κατ' αὐτὸς αὐτοῦ φέρει τὴν ψῆφον τοῦ παρὰ πάντων ἄν εἰκότως μισεῖσθαι, καὶ οἷς τοιαῦτα πράττειν αἰρεῖται καὶ οἷς ταῦτ' ἐν ἄλλοις κακίζει, ἅπερ αὐτὸς πράττειν αἰρεῖται. [10]
- 146 πρὸς δὲ ἔγωγ' ἄν φαίην ὅτι εἰ μὲν τῶν ἐπαινουμένων, ὧ τᾶν, ταῦτ' ὄντα τυγχάνει, πῶς ἐν τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖς τιμωρίας; εἰ δὲ τῆς φαυλοτάτης πέφυκε μοίρας, πῶς ἂν παρ' ἄλλοις ὄντα κολάζεις, τούτοις αὐτὸς ὡς βελτίστοις δεῖν οἶε κεχρησθαι; Καὶ μὴν εἰ τὸ πρὸς οὐστινασοῦν ἰδίᾳ γιγνόμενον βλάβος μέμψεως ἄξιον, ἥ που τὸ δημοσίᾳ καὶ κοινῇ τὴν βλάβην ἐπάγον οὐδὲ παραίτησιν ἴσχει. ὑμεῖς τοίνυν φαῦλον μὲν ὄντινοῦν τῶν πολιτῶν καὶ δόξαν οὐκ ἀγαθὴν κεκτημένον οὕτω μισεῖτε ὡς καὶ τῆς πόλεως τάχιστ' αὐτὸν ἐξελαύνειν, ἐφ' ᾧ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους ὑπὸ τούτου βεβλάσθαι καὶ πρὸς πολλοὺς ἥκειν τὸ νόσημα. ἐὰν δὲ τὸν Λεπτίνου βεβαιώσωμεν νόμον, οὐ μόνον δόξομεν ἐναγεῖς τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ κοινὸν ἡμῖν αὐτοῖς ἐπεγεροῦμεν τὸ μῖσος, καὶ τοὺς εὐεργέτας οὐ μᾶλλον ἀφαιρησόμεθα τὰ δοθέντα ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ πιστεῦεσθαι. [15]
- 148 εἰ δὲ τὸ τῆς ἀπάντων εὐνοίας ἐκπεσεῖν καὶ πονηρὰν ἀντὶ χρηστῆς δόξαν λαβεῖν πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ δωρεῶν ὠντινωοῦν ἐστερησθαι, πρῶτον μὲν οὐκ ἄν φθάνοιμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τοὺς εὐεργέτας δι' ὧν ἀφαιρούμεθα ζημιοῦντες; ἔπειτα καὶ δεινῶς ἄτοπον καὶ καινὸν οἴκοθεν ἡμῖν αὐτοῖς τὸν πόλεμον ἐπεισάγειν καὶ τοὺς αὐτοὺς οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ ἀδικοῦντας δὴ που καὶ ἀδικουμένους ὑπάρχειν, καὶ δημίους καὶ πάσχοντας. ὁ παρ' ἄλλου μὲν ἄν γεγονὸς εἶχεν ἄν τινα παραμυθίαν ἡμῖν καὶ προσέτι τοῖς παραδείγμασι φέρειν ἐδόκει, τὸ δ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐπηρεάζοντας ἡμᾶς εἶναι καὶ κακῶς ποιεῖν καὶ ὁ τούτου δεινότερον, ἐξὸν μὴ πάσχειν, εἴτα πάσχειν αἰρεῖσθαι, πᾶσαν κακοδαιμονίαν ἐκβαίνει. ὅπου γὰρ καὶ πρὸς τοὺς ὕβριστάς τε καὶ συκοφάντας μεγαλοψυχία κεχρησθαι καὶ ὅπως ἡμῖν ἔπειτ' αὐτοὺς

παρασκευάσομεν εὔνους πάντα ποιεῖν οἰόμεθα χρῆναι, ἥ που μανία περιφανῆς, ὅταν *** τοὺς εὐεργέτας καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν περὶ πάνυ τοι πολλοῦ ποιουμένους καὶ οὐδὲ παυσομένους ταυτησὶ τῆς μανίας, ἐὰν βουλώμεθ' ἡμεῖς, ἀντὶ τοῦ πάντων ὧν σφίσι προσῆκεν ἐπιεικῶς ἀξιοῦν καὶ πάνυ τοι προσφιλοτιμεῖσθαι, ἡμεῖς δὲ καὶ πολεμίους αὐτοὺς ἐν οἷς ἂν ἀφελώμεθα δεῖξομεν; Εἰ τοίνυν ἡμῖν μὲν χρηστῆς οὕτω μέτεστι γνώμης καὶ πρὸς τοσοῦτον ἤκομεν τοῦ πρὸς πάντας ἀπλῶς εὖ διακεῖσθαι, ὡς καὶ τοὺς ἐχθροὺς εὔνους ἐθέλιν ποιεῖν καὶ μεταβάλλειν ἐφ' ἃ δεῖ, ὁ δ' ἡμᾶς δι' ὧν συμβουλεύει πᾶσι καθάπαξ συγκρούει, καὶ πρὸς ἃ μὴ πεφύκαμεν ἐκβιάζεται, οὐ μόνον ἐστὶ τῆς πολιτείας ἐχθρὸς, ὡς μὴδ' ὅπωςτιοῦν αὐτῷ χρῆναι προσέχειν, ἀλλὰ καὶ ἥς ἴσχομεν φύσεως πάντ' ἄνω καὶ κάτω στροβίλου δίκην ποιῶν, καὶ τοὺς ἐπιεικεστάτους τὰς φύσεις καὶ νόμοις καὶ ἔθεσιν ἐντραφέντας χρηστοῖς τῶν ἀνομιωτάτων καὶ ὠμοτάτων ἔλαττον ἔχειν, ὧς θεοὶ, παρασκευάζων βαρβάρων, εἶπερ ἐκεῖνοι μὲν εὐεργέτας τιμῶσιν, ἡμεῖς δ' αὐτοὺς ἀτιμάζομεν. ^[15]

152 καὶ οἱ μὲν ὠμότητι γνώμης παρὰ τὴν κοινὴν ἀνθρώπων φύσιν καὶ κατ' αὐτῶν τῶν οἰκειοτάτων ὁσημέραι χωροῦντες ἐνταῦθα μόνον ταυτηνὴ δὴ που τηροῦσιν, οὗ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις μέτεστι, λέγω δὴ τοῦ πρὸς τοὺς εὐεργέτας δικαίου· Ἀθηναῖοι δὲ, οἱ μὴ μόνον χρηστότητι φύσεως πάντων ὡς εἰπεῖν ἀνθρώπων διενεγκόντες, ἀλλὰ καὶ πέρα τῆς ἀνθρωπείας φύσεως οὐκ ὀλιγάκις ἀναφανέντες ταῖς ἀρεταῖς, κινδυνεύουσι νῦν ὑπὸ Λεπτίνου καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐκστῆναι. πάλιν τοίνυν οἱ μὲν τριάκοντα τὰ τείχη τῆς πόλεως καθελόντες οὐ συγκαθεῖλον τὸ φρόνημ' αὐτῆς, ἀλλ', ἐστηκότος πάνυ τοι τούτου, ἀνέστη πάλιν τὰ τείχη πολλῶ περιφανέστερα καὶ καλλίω. Λεπτίνης δὲ νῦν οὐ καθαιρεῖν τείχη πειράται, ἀλλ' ὁ μείζον καθάπαξ ἐστὶ, τὴν τῆς πόλεως μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ πιστεύεσθαι. ^[10]

154 καὶ τότε μὲν Θρασύβουλος ὀλίγους δὴ τινὰς παραλαβὼν τὴν τυραννίδα καθεῖλεν, ἡμῶν δὲ πάντων εἷς ὅστισοῦν ἀνὴρ περιέσται; μηδαμῶς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Σκοπεῖτε δὲ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦτο, ἵν' εἰδῆτε σαφῶς, ὡς τάναντία Λεπτίνης ὧν προὔθετο λέγει, καὶ τοῖς αὐτὸς αὐτοῦ πολεμῶν οὐκ αἰσχύνεται· ὅταν γὰρ πάντας μὲν τοὺς ἄλλους τὰς δωρεὰς ἀφαιρῇται, μόνους δὲ τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ταύτας ἔχειν ἑᾶ, μάλιστα μὲν δῆλός ἐστι μήτε χρηστὸν τοῦτο καθάπαξ μήτε φαῦλον νομίζων, ἀλλ' ἐφ' ἑνὸς τούτου τάναντία φρονῶν. ἀμήχανον δὲ κατὰ ταυτὸν ἄμφω συμβῆναι, ἀλλὰ δυοῖν θάτερον. πλὴν τοῦ γε τὸν ἔλεγχον ἐμφανῇ γεγενῆσθαι δεδόσθω. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν καλὸν τι καὶ δίκαιον, ὧς οὗτος, τὸ τῶν δωρεῶν οἷε καὶ τῇ πόλει συμφέρον, τί μὴ πᾶσιν ἀπλῶς μεταδίδω, ἀλλὰ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ; εἰ δ' ἄλυσιτελεῖς εἶναι σοι δοκοῦσι, καὶ κατέγνωσ αὐτῶν, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι νομίζεις, τί μὴ καὶ πάντας τούτων ἀποστερεῖς; νῦν δ' ἔοικας οἷς τοὺς μὲν ἄλλους πάντας τῶν δοθέντων ἀποστερεῖς, τοὺς δ' ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ταύτας ἔχειν ἑᾶς, τοὺς μὲν τιμῆς ἀξιοῦν, πάντας δ' ἀτιμάζειν τοὺς ἄλλους, οὐδέτερον τούτων εἰκότως ποιῶν. ^[5]

156 ἀλλὰ λανθάνεις τοὺς μὲν οὐκ ἀξίως τιμῶν, ἐπειδὴ μὴ καὶ πάντας, πάντας δὲ ἀτιμάζων ἀδίκως, ἐπειδὴ μόνους ἐκείνους τιμᾶν ἀξιοῖς. δεῖ γὰρ ἀμφοτέροις μεταδιδόναι τῶν ἴσων. οἷς δὲ διαιρεῖς, καὶ ἄκων τούτους συνάπτεις, ὡς δέον εἶναι πάντας ἐξ ἴσης τῶν δωρεῶν ἀπολαύειν. Ὅτι δὲ καὶ αὐταὶ πολλοῦ τινος ἄξια δῆλον ἐκεῖθεν. δι' ὧν γὰρ μόνοις τοῖς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ταύτας παρέχεις ἄμφω ταῦτα ψηφίζεσθαι μάλιστα δίδως, τοὺς μὲν δικαίους τούτων ἀπολαύειν ἡγεῖσθαι διὰ τὸ γένος, τὰς δ' οὕτω πολλοῦ τινος ἀξίας νομίζειν ὡς μόνοις τουτοῖσι ἐξ ἀπάντων ὥσπερ τι γέρας ταύτας δίδοναι. ^[15]

158 οὐκοῦν ὑπερφυῆς καὶ παντάπασιν ἐναντίον ἐνταῦθα μὲν ὡς βελτίστας χώραν αὐτὰς φάσκειν κεκτηῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων γε πάντων ὡς οὐδενὸς ἀποδοκιμάζειν ἀξίας. χωρὶς δὲ τούτων οὐδὲ καθ' ἓνα δὴ που τῶν τρόπων τοὺς ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος μνημονεύειν προσῆκεν. ἐάν τε γὰρ ὡς φαύλων τῶν δωρεῶν ἀπέχεσθαι φάσκη, ἐναντίον οὐτοί σοι

καθιστᾷσι τὸν λόγον, ἐάν τε πλείστου ἀξίας, πάντες αὐτῶν ἐπ' ἴσης μεθέξουσιν, καὶ οὐχ οἱ τῶν ἄφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος μόνοι. ἔτι τοίνυν Ἀρμόδιον μὲν καὶ Ἀριστογείτονα οὕτω θαυμαστοὺς τινὰς νομίζομεν ἡμῖν γεγενῆσθαι. καὶ τῶν ἄλλων ἀμείνους ὥς καὶ τιμᾶς ἐθελῆσαι τούτους εἰκόσι κατὰ ταῦτά τοις θεοῖς, καὶ πλήν θυσίων μηδενὸς εἰς φιλοτιμίαν ἐλλείπειν. οὐ μὴν καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι δώσομεν, οὐδ' ἐγγύς. οὔτε γὰρ ὀλυμπιονίκας μεταδεδωκότας ποτ' ἴσμεν τοῖς παισὶ τοῦ κοτίνου, οὐ μᾶλλον γε ἢ τοῦ προσρήματος σφῶν, οὔθ' οἶόν τ' αὐτοῖς μετὰ τοῦ γένους καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκδέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐκ διαμέτρου ταῦτα ζυμβαίνει. ^[15]

160 πῶς οὖν ὥς ὁμολογουμένων ἀγαθῶν τούτων ἐμνήσθης, εἰ καὶ ὅλως ἔδει μεμνήσθαι; εἰ γὰρ τῶν ὥς ἀληθῶς ἀγαθῶν οὐκ ἔχρην δι' ἅπερ ἔφην μεμνήσθαι, ἢ ποῦ γε τὸ τῶν οὐκ ὄντων μνημονεύειν ὥς ὄντων εἰς γέλωτα φέρει. Καὶ οὐ λέγω ὅτι περ ἐν αὐτοῖς τούτοις καὶ Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, οὓς τοσούτου δὴ τινος ἄγεις, ὥς δι' αὐτοὺς τούτους καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων τὰς δωρεὰς ξυγχαρεῖν, λανθάνεις τῶν εἰκόνων ἀποστερῶν, ἃς ὥς τυραννοκτόνοι γέρας ἴσχυσι, καὶ τῆς θαυμαστῆς ταύτης τόλμης ἀξιοχρεῶν δῶρον καὶ μάλα σφίσι προσῆκον. ποτέρως δ' ἂν ἦσθα καλλίων καὶ πιστεύεσθαι ἀξιώτερος, πότερον καθάπαξ τὰς δωρεὰς συνιστὰς καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατὰ τοῦτο ζυμβαίνων, ἢ ταύτας ἐκ μέρους μὲν συνιστὰς, ἐκ μέρους δὲ διαβάλλων, καὶ τοῖς μὲν εἰς ἅπαν ἀπαγορεύων, τοῖς δὲ συγχαρῶν, καὶ οὐ μόνον οὐδέτερον τούτων διὰ θάτερον βεβαιῶν, ἀλλὰ καὶ τῇ κοινῇ περὶ τούτων ἐναντιούμενος ψήφῳ; ἐγὼ μὲν ἐκείνως ἂν οἶμαι, καὶ πάντες ζυμφαίεν ἄν. ^[15]

162 σὺ δ' οἷς περὶ τὰς ζυμβουλὰς οὕτω χωλεύεις ἀνδρὸς ἔργον ἐργάζει οὐχ οἷς λέγει θαρροῦντος, ἀλλ' ἀπιστοῦντος ὥς εἰπεῖν ἑαυτῷ. δεῖ δὲ καὶ νομοθέτην καὶ ζύμβουλον καὶ πάντα τοιοῦτον καθαρῶς ἀποφαίνεσθαι, καὶ μὴ διπλᾶ κρούειν, ὥς λόγος. καίτοι ὅταν ὁ τοῖς ἄλλοις πιστεύεσθαι ἀξιῶν μὴ τὴν αὐτὴν αὐτὸς οὗτος περὶ ὧν λέγει δόξαν ἢ κεκτημένος, σχολῇ γ' ἂν ὀτρωῖται τῶν ἀπάντων ἀξιόπιστος δόξαι. ^[5]

164 Ἔμοι δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Λεπτίνου θαυμάζειν ἔπεισιν, ὅπως πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι τοῦτ' ἡγνόηκεν ὅτι περ οἷς τοὺς ἄλλους ἀφαιρεῖται τὰς δωρεὰς, κατ' αὐτὸς αὐτοῦ κινεῖ τὸν ἀνάγυρον, ἑαυτὸν ἀποστερῶν τῶν μεγίστων, παρρησίας καὶ δόξης καὶ λόγων καὶ τοῦ περὶ ὧν ἂν ἐκάστοθ' αἰρήται παρελθεῖν εἰς μέσους ἐξεῖναι. οὐ γὰρ ὁ τὴν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἢ ἀτέλειαν ἢ πλέθρα γῆς ἢ τι τοιοῦτον λαμβάνων, μόνος οὗτος δῶρα λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ὃν ἂν ὁ δῆμος ἀξιώσῃ ταυτησὶ τῆς παρόδου, καὶ οὗτος αὐτὸ τοῦτο δῶρα λαμβάνει καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ταῦτα δεῖ δῶρα καλεῖν ἢ κείνα, ὅσον ἐκεῖνα μὲν ἀπόδοσις ἂν μᾶλλον δικαίως καλοῖτο ἢ δῶρα, ταῦτα δὲ καθαρῶς ἐστὶ δῶρα μηδὲν προεισενεγκοῦσι δοθέντα. ^[10]

166 ὥστε τοῦτον τὸν τρόπον ἀδικήσομεν μὲν τοὺς ἄλλους, ἀφηρηκότες τὰς δωρεὰς, οὗτος δ' οὐδὲν τι τοιοῦτον ἔξει προΐστασθαι· ἀλλὰ χάριν μὲν ἂν εἰδείῃ μὴ τοῦτο παθὼν, παθὼν δὲ οὐ δυσχερανεῖ δὴ πού δικαίως, οὐδ' ὥς ἡδικημένος βοήσεται. μᾶλλον δὲ εἰ μὲν οὐδεὶς τῶν δωρεῶν ἐκπεσεῖται, οὐδὲ σὺ τῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας προόδων, εἰ δ' ἀφαιρεθῇσονται ταύτας, καὶ αὐτὸς, εὔῃσθι, παραπολαύσεις τοῦ νόμου. ἀπολωλεκῶς δὲ τὸ παρρησίᾳ κεχρησθαι καὶ ὃν ἐντεῦθεν τέθεικας νόμον συναπολλύμενον ἔξεις. ταύτῃ δὲ τούτων κεχωρηκότων, σὺ μὲν τὸ λοιπὸν ἄτιμος ἔσει, πάντες δ' ὥς πρόσθεν τὰς δωρεὰς ἔξουσιν πεπαυμένου τοῦ νόμου, καὶ μηδενὸς ἔτ' εἰσαυθις ἐμποδὼν ἐσομένου. ἐλοῦ τοίνυν δυοῖν θάτερον, ἢ τὸν νόμον χαίρειν ἐάσας τῆς προσοῦσης ἔχουσιν δόξης, ἢ τοῦτον στηῆσαι ζητῶν πρὸς τῷ μηδὲν πλέον εἰργάσθαι καὶ ταύτην ἀπολέσαι καθάπαξ. Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὥς ἄρα τῶν εὐρομένων τὰς δωρεὰς οἱ μὲν φαῦλοί τινες ὄντες, οἱ δὲ μικρὰ ἄττα εὖ πεποιηκότες τὴν πόλιν, μειζόνων ἢ προσῆκεν ἡξίζονται. ^[15]

168

μάλιστα μὲν γὰρ εἰ καὶ διὰ πάντων τοῦτ' ἦν, πρὸς ἡμῶν μᾶλλον ἂν ἦν. διὰ τί; ὅτι πεφύκαμεν ἐξ ἀρχῆς ὥσπερ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, οὕτω κὰν ταῖς εὐεργεσίαις πάντας ἀνθρώπους νικᾶν. κοινούς γοῦν εὐεργέτας πάντες ἡμᾶς ἄδουσι. νῦν δὲ τοσαῦτα μὲν ἐστὶ τούτων τὰ πλεῖστα καὶ οὕτω πολλοῦ τινος ἄξια ὥς εἰ καὶ μηδαμόθεν ἦσαν περιφανεῖς οἱ ταῦτ' εἰργασμένοι, ἐξαρκεῖν ἂν αὐτοῖς ἐντεῦθεν διαφερόντως τιμᾶσθαι. τοιοῦτοι δὲ τινες οὗτοι καὶ πρὸς τοσοῦτον ἦκοντες τοῦ θαυμάζεσθαι, ὥς μὴ μόνον τὰς δωρεὰς, ἀς παρ' ἡμῶν ἔσχον, μᾶλλον σεμνύνειν ἢ ὑπ' ἐκείνων οὗτοι σεμνύνεσθαι, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ πω κατ' ἀνθρώπους νενόμισται τὸ τῶν δωρεῶν, δι' αὐτοὺς ἂν νενομίσθαι· οὐς καθ' ἕκαστον μὲν διείναι, οὐ τοὺς ἐπὶ τῶν ἄνω χρόνων λέγω, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐφ' ἡμῶν τουτουσί, μακρὸν ἂν εἴη καὶ πόρρω τοῦ καθ' ἡμᾶς δυναμένου. ^[15]

170 ἐνὸς δὲ μόνου τοῦ χθὲς καὶ πρώην πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίου καταστάντος τῇ πόλει μνησθεῖς, ὑμῖν αὐτοῖς καταλείπω τὴν ψῆφον, εἰ ἄρ' ἄξιός ἐστιν ἀνὴρ οὐκ ἀτελείας μόνον, ἦν ἔδοτ' αὐτῷ καὶ παισὶν, οὐδὲ πλείστων ὅσων ἄλλων δωρεῶν καὶ στεφάνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ πολλοὺς ἂν ἐτέρους δι' αὐτὸν εὖ πεπονθέναι. Ἀξίος δὲ καὶ τούτου Χαβρίας, καθάπερ πρόσθεν Τιμόθεος Κέρκυραν ἥρηκώς καὶ τὴν μόραν κεκοφῶς Ἰφικράτης. ^[10]

172 μόνος γὰρ οὗτος τῶν εἰς κοινὸν πολιτευσαμένων πλείστας τε καὶ καλλίστας ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε κτησάμενος νίκας, οὐδαμοῦ δὲ ἡττηθεῖς, οὐδὲ τῆς προσούσης εὐψυχίας οὐδὲ καθ' ὄντιναδῆποτε τρόπον ἔλαττον σχῶν, οὐ μόνον παρ' οὐδενὸς ἐπεσπάσατο φθόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς τὰ μέγιστα τὴν πόλιν εὖ πεποιηκώς παρὰ πάντων βοᾶται, τοῦτο μὲν πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ Λακεδαιμονίοις οὕτω καταναυμαχήσας ἐν Νάξῳ, ὡς ἐβδομήκοντα δὴ πού τριήρεις καὶ τρισχιλίους αἰχμαλωτοὺς λαβεῖν, τοῦτο δ' ἑπτακαίδεκα παραστησάμενος πόλεις, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων τάλαντ' ἀποφήνας ἡμῖν, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν θαυμαστός διὰ πάντων φανείς. ^[10]

174 εἶτα τὸν βέλτιστον μὲν οὕτω τοῖς ὅλοις, ἐπαινούμενον δὲ ὑφ' ἀπάντων, τοσοῦτοις δὲ καὶ τηλικούτοις κοσμηθέντα τροπαίοις, ἀήττητον δὲ διαγεγονότα καθάπαξ, μεγίστας δὲ εἰς εὐπορίαν ἀφορμὰς παρασχόντα τῇ πόλει, τοῦτον τοίνυν τῶν μεγίστων ἀξιόχρεων ὄντα καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους τιμᾶσθαι δίκαιον, ἡμεῖς δὲ καὶ ἥς παρὰ πολὺ τῆς αὐτοῦ δόξης ἠξιώκαμεν ἀτελείας ἀποστερήσομεν; καὶ πῶς οὐ δόξει καὶ νῦν καὶ τότε ὑφ' ἡμῶν τὰ μέγιστα ἀδικεῖσθαι, τότε μὲν τῶν οὐ προσηκόντων τυχῶν, νῦν δ', ὧ θεοί, καὶ τούτων ἐκπεπτωκώς; ὅς εἰ μὴ τοιοῦτός τις ἐτύγχανεν ὧν μὴδ' ὧν ἔφην αὐτῷ περιῆν, οἷς οὕτως ὑπὲρ ἡμῶν ἐτελεύτησε δίκαιός ἐστι καὶ διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἐκγόνων τιμῆς ἀξιοῦσθαι. Καὶ γὰρ ἂν εἴη τῶν ἀτόπων τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας αὐτούς τε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν λόγοις ἐπιταφίοις τιμᾶν τοὺς τε παῖδας αὐτῶν δημοσίᾳ μάλιστα τρέφειν, ἕως ἂν ἡυξηκότες εἰς ἥβην ἀναχωρήσωσιν οἵκαδε μετὰ τῶν πανοπλιῶν· τὸν δ' ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ζῶντα καὶ μέχρι θανάτου κεκινδυνευκότα πολλάκις καὶ τὴν τελευταίην τῆς προαιρέσεως ἀξίαν ἐπιθέντα τῷ βίῳ, αὐτόν τε δὴ πού καὶ τοὺς υἱεῖς οὐχ ὅσον τῶν ἴσων ἀξιοῦν ἐκείνοις ἐθέλειν, ἀλλὰ καὶ τῶν δοθέντων ἀποστερεῖν, καὶ τοὺς μὲν οὐκ ὀλιγάκις ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' αὐτοῦ πεπονθότας κακῶς οὕτω καὶ πάλοι καὶ νῦν ἄνδρα ἀγαθὸν τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ διαφερόντως τιμᾶν, ὡς καὶ συνήδεσθαι μὲν τούτῳ τῶν ἔργων καὶ τῆς ὑπερφυοῦς εὐψυχίας, σφίσι δ' αὐτοῖς τὸ τοιούτου δὴ τινος εὐτυχηκέναι πολίτου συνέχεσθαι, ἡμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν οὕτω λαμπρῶς παρετάξατο, καὶ οὐς μεγάλους καὶ θαυμαστοῖς ἡγάλε τοῖς τροπαίοις, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν δόξαν αὐτῷ διαφθεῖρειν τῷ τοῖς υἱεῖς ἐπηρεάζειν, ὥσπερ ἦτοι μὴδ' ὅτιοῦν ἐκείνου τὴν πόλιν χρηστὸν ἢ τὰ πάντων αἰσχίστα εἰργασμένου. ^[15]

178 Καὶ μὴν εἰ μὲν, ὅθ' οὕτοσι περιῆν, πᾶσαν ἡντιναοῦν ὑπὸ μεγαλοψυχίας ἀπηξίωσε χάριν καὶ μὴδὲν ὧν εἰς ἡμᾶς ἔδρασεν ἐζήτησε πλέον, ἀλλ' ἀποχρῆν ὥήθη μόνον τὸ πολλοῦ τινος ἄξιος γεγονέναι τῇ πόλει, ἔδει δὴ πού τὴν ἀρετὴν ἐκείνου δυσωπηθέντας ἡμᾶς καὶ τὰς ὑπερφυεῖς

αὐτοῦ πράξεις ὥσπερ ἔμψυχόν τινα νομίσαντας στήλην φιλοτιμότατα νῦν τῷ ῥέειν χρῆσθαι παιδί, καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν, καὶ οὐχ ὅσον ἀτελείας, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐτέρων αὐτὸν ἀξιῶσαι. νῦν δὲ καὶ αὐτῷ καὶ παιδί τῷ αὐτοῦ πάλαι ταυτησί μεταδόντες, νῦν ἕτερόν τι βουλευέσθε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον τὴν μὲν ὠφέλειαν τὴν παρ' ἐκείνου βεβαίαν καθάπαξ καθεστάναι τῇ πόλει, ἃ δὲ τούτου χάριν ἐκείνῳ διανεμόσθε, ταῦτ' εἰς παλινωδίαν τετράφθαι; Κτησίππῳ μὲν οὖν τῷ Χαβρίου· ὅταν δὲ τοῦτον λέγω, πάντας λέγω καθ' ὃν ὁ νόμος ἔσθ' οὐτοσί· οὐδὲν ἔσται πλέον ἀτελείας ἐκπεπτωκότι· ὑμεῖς δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτῃ περὶ τοὺς εὐεργέτας ὑμῶν διακείμενοι, πλείστων δὴ τινων ἀνδρῶν καλῶν κάγαθων καὶ δυναμένων εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι στερήσεσθε; οὐδεὶς γὰρ οἶμαι τῶν πάντων ἔθ' ὑπὲρ ὑμῶν διαγωνιέται οὐδὲ παρακινδυνεῦσαι βουλήσεται, ὁρῶν τὴν ἀρετὴν παρ' ὑμῖν ἄμισθον οὔσαν. ^[10]

180 ἐν τῷδε γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις, κατὰ τὴν τραγῳδίαν, ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ μηδὲν φέρηται τῶν κακίωνων πλέον. Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν εὖ πάσχειν μόνον ἐνῆν, εὖ ποιεῖν δὲ οὐ προσῆν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα. εἰ δ' οὐκ ἔσθ' ὅπως ἂν τις εὖ πάθοι παρά του μὴ πρότερον αὐτὸς ἢ τοῦτον εὖ ποιήσας ἢ προσδοκώμενός γε ποιήσιν· οὐδὲ πόλις ἂν εὖ πράξαι ποτὲ μὴ τοὺς εὖ πεποιηκότας τιμῶσα. ^[15]

182 οὐκοῦν καὶ ὑμεῖς, εἰ μὲν εὖ πάσχειν αἰρεῖσθε, εὖ ποιεῖν καὶ αὐτοὶ τοὺς ἄλλους αἰρεῖσθε, εἰ δὲ δι' ὧν τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖσθε τοῦτ' ἀνέλοιτε, μὴδ' ὑμεῖς εὖ πάσχειν αἰρεῖσθε, μὴδ' ὅπερ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἄλλους τοῦ μηδενὸς ἀξιούτε, τοῦτ' ἐν τοῖς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοῦ παντὸς ἀξιούτε. εἰ γὰρ καὶ μάλιστα πάντων εὖ πάσχειν ἡμεῖς δίκαιοι, οὐ μόνον ὅτι μάλιστα πάντων ἐθάδες ἐσμέν τούτου τοῦ μέρους τὸν ἅπαντα χρόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πρῶτοι πάντων φιланθρωπίας καὶ μεγαλοψυχίας τὰ κράτιστα παρὰ τῶν θεῶν ἀπολελαυκότες ἡμεῖς, τῇ τε τῶν καρπῶν δόσει τῷ τ' ἔρις καὶ κληρὸς τοῖς πρῶτοις τῶν θεῶν γεγενῆσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ τούτου τυχεῖν οὐχ οἶόν τε μὴ παρόντος ἐκείνου, δεῖ δὴ πού καὶ ἀμφοτέρων ἡμῖν, ἵνα μὴ θάτερον ζητοῦντες οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ πᾶν ἀπολέσωμεν· ἐπειδὴ τὸ εὖ ποιεῖν τε καὶ πάσχειν, εἰ καὶ ἀλλήλων καθάπαξ διήρηται, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων ἐξ ἀνάγκης ὃν ἔφην τρόπον ἐξήπται. ^[5]

184 Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο λέγω· ὥς εἰ μὲν εὖ ποιοῦντες οὐκ εὖ πάσχειν ἐμέλλομεν, οὐδ' οὕτως ἂν τὸ εὖ ποιεῖν ὑπὸ μεγαλοψυχίας ἔδει παρῆναι, ἱκανὸν νομίζοντας κέρδος τὴν παρὰ τῶν εὖ πασχόντων αἰδῶ τε καὶ χάριν. ὅτε δὲ πρὸς τούτῳ καὶ τὸ ἀντ' εὖ πείσεσθαι προσδοκᾷ ἔστιν, ἢ πού μανία σαφὴς ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τοιούτων ἀποστερεῖν. ^[10]

188 ἐν μὲν γὰρ τῷ τοὺς ἄλλους ὅτ' ἔξεστιν εὖ ποιεῖν προθυμεῖσθαι καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἔστιν εὖ ποιεῖν, ἐν δὲ τῷ μηδένα τούτων ποιεῖσθαι λόγον ἐν τοῖς μεγίστοις ἡμᾶς αὐτοὺς ζημιοῦν. εἰ δὲ τὸ μὴ βούλεσθαι μὲν εὖ ποιεῖν μέμψεως οὐκ ἀπήλλακται, οὐδέ γε πολὺ μᾶλλον τὸ μὴ τοὺς εὖ πεποιηκότας ἀντευποιεῖν, τῷ καὶ τὰ δεδομένα σφίσιν ἐπιχειρεῖν ἀφελέσθαι, Ἡράκλεις, πᾶς τις ἂν καθ' ὑπερβολὴν νεμεσήσαι, ὥς μήτε πώποτε παρ' οἰστισινοῦν τῶν ἀπάντων γεγεννημένων νῦν τε οὐκ ἂν παρ' ἡμῖν ἀρχὴν εἰληφότος, νόμων ὄντων καὶ δίκης, καὶ τοῦ κοινῇ διὰ πάντων λυσιτελοῦντος θεῶν βουλομένων ἀεὶ δῆποτε νικῶντος τῇ πόλει, καὶ προσέθ' ἡμῶν τοσοῦτον ἀπεχόντων τοῦ ταῦτα ποιεῖν αἰρεῖσθαι ὥς καὶ τοὺς παρ' ἡμῶν δωρεὰς εἰληφότας, ἐάν ποθ' ἡμῖν ἐθελήσωσι ταύτας πάλιν προέσθαι, ἐχθροὺς ἂν τῷ ὄντι νομίσει, ὥς ἀναξίως ἐν τούτοις καὶ τοῦ τῆς πόλεως ἡθους καὶ τῶν προγόνων βεβουλευμένους· εἰ δ' οὐκ ἀνεκτὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη, πόσον τι χρή νομίζειν ἐκεῖνο; ^[15]